

**Augustini Barbosa ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Qvintvs Decretalivm Libri continetvr

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1669

De Hæreticis. Tit. VII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95280](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95280)

Hinc etiam Iudæi repelluntur à muneribus & honoribus publicis, ex Paul. Comitrol. *respons. moral. lib. 1. quest. 126. ann. 10.* Vtrum verò neophyti ad publica officia promoueri possint, disputat Anton. Ricciul. *in tract. de neophytis cap. 3.* vbi plures Doctores refert, & affirmatiue respondet, & *num. 12.* resoluit Christianum veterem in honoribus assequendis præferendum esse neophyto, & citat Rip. *in cap. eam te num. 32. de rescriptis.* Auendan. *de exequendis mand. p. 1. cap. 19. num. 20. vers. ceteri verò.* Augult. *Caput in tract. de regimine Rep. cap. 3. num. 78. vers. & nota quod Christiani antiquiores.* In Regno tamen Portugaliæ non solum neophyti, si qui ibi fuerint, sed nec etiam veterani Christiani, originem tamen à Sarracenis, vel Iudæis trahentes ad vlla officia publica admittuntur ex Regio diplomate, & inhables sunt ad canonicatus, & dignitates in Cathedralibus, & principales dignitates in Collegiatis, ceteraque Ecclesiastica beneficia curam animarum habentia intra septimam generationem ex Apostolica constit. in forma Brevis felicitis record. Clementis VIII. & altera ampliatiua felicitis etiam record. Pauli V. quarum termini in meo tract. *de officio & potestate Episc. p. 1. tit. 3. gloss. 7. n. 30. cum seq.* In Regno verò Castellæ huiusmodi neophyti, & ceteri noui Christiani non prohibentur ad omnia publica officia promoueri, sed solummodo ad certa & destinata, de quibus agit Ignat. de Villar. *in Syluæ respons. lib. 1. respons. 11. vbi n. 30.* refert illos non admitti ad officia iudicum in supremis Consiliis Regni; nec in Cancellariis, & *n. 41.* quod etiam remouentur ab officiis domus Regiæ Castellæ, & *n. 42.* ab officiis sanctæ Inquisitionis, à collegiis scholarium, & à monasteriis fratrum D. Hieronymi, & *n. 43.* à præbendis, & dignitatibus in Ecclesia Toletana, & *n. 44.* ab omnibus Ordinibus Militaribus, & *n. 45.* ad officio nutrimentum proles Regiæ, & *n. 46.* ab officio medicorum domus Regiæ, & monasterii D. Mariæ de Guadalupe, & in Regno Valentie, ab officio pharmacopolarum, & *n. 47.* in Regno Nauarræ ab officio aduocationis, & ab officiis iustitiarum.

Et si forte redditus suos, &c. Probat hic text. vt si forte illustri Portugaliæ Rex suos redditus Iudæis vendiderit, vel paganis, Christianum deputer grauinibus inferendis clericis & Ecclesiis minime suspectum, cuius opera Iudæi, siue Sarraceni, sine vlla Christianorum iniuria Regalia iusta consequantur, ita Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 8. c. 12. q. 10.* Vnde non prohibentur Christiani locare Iudæis redditus, & gabellas, immo permittitur, modò Rex, vel dominus terræ deputer aliquem fidelem Christianum ad exigendum illas, & non permittat vt ipse Iudæus per se, vel alium deputatum à se exigat, vt per Nau. *cons. 1. q. 2. n. 57. sub tit. de constit. in antiq.* Aliter autem Iudæus, vel infidelis inter Christianos non potest esse gabellarius iurium fiscalium, vt ait Gutier. *de gabellis q. 1. 32. n. 5.* vbi variis Catholicorum legibus apud Hispanos asserit esse dispositum. Nec etiam potest esse rationarius ciuitatis, neque fisci, ex eo quia hoc munus est publicum, Bart. *in l. 3. §. cura carnis ff. de officio præfecti vbi s. Garc. de expensis c. 24. n. 26.* Munnoz de rationis c. 8. *num. 3.*

Gerimus charitatis affectu. Notatur ad hoc quod Iudæus potest ob charitatem, vel amicitiam pecuniam minueri, vt per Tirag. *de penis temper. causa 16. à princip.*

SVM MARIVM.

- 1 Compendium huius text. refertur.
  - 2 Baptizatum & mox baptizandum eodem videntur privilegia.
  - 3 Seruus Iudæi quomodo emendus, ostenditur.
- Barbof. Collect. Tom. III.

Iudæo non licet emere, vel in suo seruitio tenere hominem baptizatum, vel baptizati volentem. Item si Iudæus causa commercij emit hominem non conuersum ad fidem, & emptus baptizatur, vel vult fieri Christianus, datus illis duodecim solidis liberatur seruus à seruitio. Item si Iudæus intra tres menses non exponit venalem hominem talem, vel si emit eundem ad sibi seruendum, tunc nec Iudæus potest illum amplius vendere, nec alius eum emere, sed sine pretio sit liber. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Bellam. Ioann. Andr. Anania, Hostiens. Anchar. Butr. Mar. Socin. Panorm. Felin. Viuiam. *in rationali lib. 5. iuris Pontif. pag. 66.* Alagona *in compendio iuris Canonici pag. 641.* remissive Vimen. *de concord. p. 1. & 2.*

Baptizatum, vel baptizari volentem. Ergo baptizatus & mox baptizandum eodem videntur privilegio, vt per Tirag. *de iure mariti gloss. 2. num. 9.* quia accingendus de proximo habetur pro accincto, vt per Doctores, quos citauit *in tract. Axiomatum iuris vsusfreq. Axiom. 6 num. 1.*

Quod si quem, &c. Probat hic text. quod si mercimonij, vel negotiationis causa Iudæus seruum non Christianum emit, tunc si intra tres menses fuerit expositus venalis, & emptorem non inuenierit, duodecim solidis pro quolibet bono seruo persolutis, si ille ad Ecclesiam confugiens suam voluntatem patefecerit, libet efficiatur, ita Anton. Ricciul. *in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesie exist. lib. 2. c. 28. num. 7.* Paul. Comitrol. *respons. moral. lib. 2. quest. 43. vers. quinta propositio,* vbi etiam dicit prædictos duodecim solidos, id est, auteros dados pro seruo optimo, esse minuendos, si seruus talis non sit, & *vers. quarta propositio,* tenet quod trium mensium tempus inchoatur à die, quo emit Iudæus.

De Hæreticis.

TIT. VII.

SVM MARIVM.

- 1 Doctores referuntur super hanc rub. scrib. inter.
- 2 Hæreticorum materiam qui tractent, citantur.
- 3 Hæresis unde dicatur, ostenditur.
- 4 Hæresis quomodo definiatur, & n. 5.

SUPER hanc rubri. scripserunt Collect. Zabarell. Bellam. Ioann. Andr. Anania, Anchar. Butr. Panorm. Felin. Mar. Socin. Petrus de Rauenua. *in compendio iuris Canonici,* Guillelm. Duland. *in speculo iuris lib. 4. sub hoc tit. & in breuiario aureo iuris Canon. fol. 139.* Ioan. de Londris *in breuiario sanctorum Canonum fol. 180.* Martin. Mefnart. *in epis. Decret. fol. 178. verso,* Stephan. Ranch. *in continuat. titulorum Decret. Dan. Venator. in analysi methodica iuris Pontif. pag. 622.* Goffred. & Hostiens. *in summ. huius tit. Alexand. Callan. & Anast. Getmon. in paratiulis ad quinque libros Decretal. Lancelot. in institut. iuris Canonici, Barthol. Carthag. in exposit. titulorum iuris Canon. Canif. in summ. eiusdem iuris. Zvpæ. in analytica postremi iuris Ecclesiastici enarrat. pag. 386.* Cafarel. *in erotem iuris Canon. Ioann. Honor. lib. 5. summ. in Decret. l. omnes sub hoc tit.*

F A D

De materia huius tit. particulares tractatus edidit Corrad. Brun. tom. 11. tract. Doctor. par. 1. fol. 272. cum addit. Penia. Cundifalvus de Villadieg. eod. tom. 11. par. 2. fol. 32. Ioann. Rojas eod. tom. 11. par. 2. fol. 208. Ioann. Nicol. Arelatanus eod. tom. 11. par. 2. fol. 9. Ludou. Corrierius eod. tom. 11. par. 2. fol. 42. Paulus Griland. eod. tom. 11. par. 2. fol. 24. Zanchin. Vgolin. eod. tom. 11. par. 2. fol. 134. Bernard. Comenſis in lucerna Inquisitorum heretica prauitatis eod. tom. 11. par. 2. fol. 133. Arnald. Albertin. de hereticis & Catholicis assertionibus agnoscendis eod. tom. 11. par. 2. fol. 42. Georgius Ederius in malleo hereticorum, agunt D. Thotn. 2. 2. quest. 11. Summiſtæ verbo heresis, Alphons. de Castro de iusta hereticorum punis. Palat. in alleg. in causa heresis, Simanch. de institut. Catholicis, Clar. in pract. §. heresis, Zanol. in prax. Episc. cop. par. 1. verbo hereticus, Cardof. in praxi indicum eod. verbo. Couart. lib. 3. var. cap. 1. Bernard. & Salzed. in pract. canon. c. 114. & seq. alias in nouiss. edit. Menoch. de arbitr. casu 372 & cons. 92. & de presump. l. 5. praef. 6. & 7. Decian. tract. crimin. lib. 5. cap. 7. cum seqq. Malcard. de probation. concl. 855. cum seqq. Pradil. in summa legum penalarum part. 1. cap. 1. Bernardin. Muscatel. in pract. criminali tit. de crimine lese maiestatis diuine, Petr. de Ledesma in summa part. 2. tract. 1. c. 6. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 8. c. 9. & 10. Ioan. Franc. Leo in thesauro fori Ecclesiast. part. 3. c. 6. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. l. 17. c. 4. optimè Sanch. in preceptis Decalogi tom. 1. lib. 2. Anton. Ricciol. in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesie existentium lib. 5. de heresi. Ex professio & elegantem de heresi tractatum edidit Prosper. Farinac. alium etiam de hac re nouissimè post hæc scripta visum ad manus meas peruenit adm. Reuerendi P. Antonij Sanctarelli, ubi multis citatis Doctoribus materiam non minus eleganter & doctè disponit, & tractat.

Hereticus dicitur ab *hæreticus* capio, eligo, & sic hereticus quasi liberè proprio arbitrio eligens opinionem nouam contra fidem, heresis verò hoc est, electio eiusdem nouæ opinionis, cap. heresis cum seq. 14. quest. 3. Isidor. lib. 8. etymolog. cap. 3. Rojas in tract. de heret. singul. 73. lit. H. Simanch. de Cathol. instit. cap. 3. 1. in princip. Syluest. verbo heresis in princ. Conrad. Brun. de heret. lib. 1. cap. 1. Dicitur etiam à nonnullis heresis, à verbo hæreo, quasi hereticus hæreat errori, heresis verò ipsa hæres erroris dicatur in spectantibus ad Fidem, pro quo facit quod hereticus non ille dicitur, qui simpliciter & quocunque modo, sed qui pertinaciter, & cum obstinatione errat, & sic ille, qui adhæret errori, ut est text. singularis in cap. dixit Apostolus, ibi, nequaquam sunt inter hereticos computandi, 24. q. 3.

Circa verò definitionem reddendam laborant Doctores tam nostri quàm Theologi, præsertim Arnald. Albertin. in rubr. de heret. lib. 6. & de agnosc. assertion. Cathol. quest. 1. Syluest. verbo heresis 2. Simanch. de Catholicis q. 1. Alphons. Aluar. Guetereo in thesauro Religionis Christi. tit. de heret. colum. 11. & 12. Villadieg. Ludou. Carter. Farinac. Sanctarell. & ceteri quotquot de hereticis scripserunt, inter quos post longas disputationes ut plurimum in ea conueniunt definitione, ut videlicet heresis sit opinio, seu dogma falsum Catholicæ veritati contrarium in eo, qui Christianam Fidem professus est, cuius definitionis auctor est Turrec. in tract. de potestate Pape lib. 4. cap. 1. sequitur Albertin. dictis locis, quæ tamen definitio in vno superflua videtur, quia dum dicit dogma Catholicæ veritati contrarium, eo ipso dicit dogma falsum, sicque verbum, falsum, redundat: in alio verò diminuta videtur, nec heresis substantiam comprehendit, quæ potest non dari, licet omnia, quæ sunt in

prædicta definitione, dentur si ille, qui taliter errat contra Fidem paratus sit corrigi, & correctioni S. Matris Ecclesie se submittat, & ita vel aliter in eo deficiat contumacia.

Potest igitur aptius heresis definiti ut sit error quem quis pertinaciter tenet contra Fidem Catholicam, quam professus est. Ponitur verbum *error* loco generis, quia pluribus aliis competit erroribus specie differentibus, reliquæ particulæ loco differentiarum apponuntur. Ponitur enim verbum, *pertinaciter*, ad excludendos errores etiam contra Fidem, quos quis ita apprehendit ut paratus sit corrigi, quo casu non est error talis quod hæresim constituat, iuxta illud Augustini lib. 1. de Trinit. errare potero, sed hæreticus non ero, idem August. in d. cap. dixi Apostolus 24. q. 3. Dixi, contra Fidem, quia non sufficit quod quis error pertinaciter, sed requiritur formaliter, quod error versetur circa ea, quæ sunt Fidei, & ita ad excludendos errores in rebus naturalibus circa vim & naturam elementorum, numerum syderum, & alia huiusmodi, in quibus Fides Catholica nihil certum determinat quod sit Fidei contrarium. Dixi, *quam quis professus est*, ad significandum quod error talis necessarii dari debet in Catholico, qui sacramento Baptismi regeneratus est, & ita ad excludendos Iudæos, Sacerdotes, Gentiles, & alios infideles extra Ecclesiam existentes, qui licet errent contra Fidem, non tamen formaliter heretici sunt.

SYMMARIUM.

- 1 Dubius in fide, infidelis est, & n. 1.
- 2 Heresis de substantia est, quod sit electio peritæ de Errone contraria veritati Fidei.
- 3 Dubitatio proueniens ex subreptitia tentatione, non facit hereticum.
- 4 Dubium proueniens ex simplicitate, vel ignorantia, non facit dubitantem hereticum si suam opinionem non defendat, sed Ecclesie subiacet.

CAP. Dubius. I. Steph.

Dubius in Fide infidelis est, nec est credendum ei qui Fidei veritatem ignorat. Colligitur ex Ordin. Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarell. Belam. Ioann. Andr. Anania. Hostienf. Ancharan. But. Felin. Panormit. Mar. Socin. Cened. collect. 66. Vinn. in rationali lib. 5. iuris Pontif. pag. 70. Aliqua in compendio iuris Canonici pag. 643. rem sive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anon. August. collect. 1. Decret. lib. 5. tit. 6. cap. 1.

An & quando dubius in Fide censetur hereticus, vide latè in alleg. heresis cap. 5. incip. & per ista Can. de locis Theologicis lib. 1. cap. 9. Nauarr. in man. cap. 11. num. 17. & in cas. si quis autem n. 18. 9. & 49 de penit. distinct. 7. & in cap. inter verba conclus. 6. corol. 19. n. 5. Perez l. 1. tit. 1. lib. 1. Ordin. verbo sancta se pag. 16. & 13. vers. ex quo requisito tit. 4. l. 8. pag. 83. Menoch. cons. 49. num. 48. & à num. 53. Clar. lib. 5. §. heresis num. 1. Jacob. Simanch. de cathol. instit. c. 28. n. 7. Lucern. Inquisit. verbo dubius in Fide, Sanch. de heret. c. 2. n. 15. Rojas eod. tract. p. 1. n. 272. & 275. sing. 57. vers. ad rem igitur, Hieron. de la Rua in controu. 7. scholastica vers. nec sum immemor. ex pag. 201. Petr. de Aragon. 2. 2. q. 11. à 2. pag. 335. corol. secundum dubium est, Azucud. l. 1. num. 74. cum seq. lib. 8. noua recap. Tolet. in instrum. conscientia l. 4. cap. 4. in fine. Valent. in 2. 2. disp. 1. quest. 11. puncto 1. diff. 2. D. Barbof. in rub. ff. soluto matrim. part. 2. num. 22. Penna in direct. inquisit. part. 2. commentio 1. Cened. ad Decretal. collect.

collet. 66. num. 1. Torres de Trinit. quest. 32. art. 4. part. 3. comment. asser. 5. Soar. de Fide dist. 19. sect. 4. num. 10. late Sanch. de hæresi c. 1. à num. 13. Azor. instit. moral. par. 1. d. 8. cap. 9. quest. 5. Valer. Reginald. in praxi fori pen. lib. 17. num. 49. vbi in intellectu, Farin. in praxi crimin. part. 5. quest. 124. num. 114. & seq. optimè Sanch. in præcepta Decalogi lib. 1. c. 7. num. 11. cum seqq. Anton. Ricciol. in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesie exist. lib. 5. c. 4. Zerol. in prax. Episcop. part. 1. verbo casu, vers. dubij. Villalob. in summ. tom. 2. tract. 1. dub. 10. num. 3. Sylui. 2. 2. S. Thom. quest. 11. art. 2. Fabr. de sacram. Ordinis distinct. 2. 5. quest. 5. dist. 3. c. 4. num. 112. Homobon. de Bonis de examine ecclesiastico part. 2. tract. 11. c. 4. quest. 16. Molfel. in sum. Theolog. moral. tom. 1. tract. 8. c. 8. num. 44. Lara in 2. 2. quest. 11. art. 3. dist. 4. num. 5. Agid. Coninch. de act. b. supernat. disp. 18. dub. 7. Tinner. in 2. 2. dist. 12. q. 8. dub. 6. n. 109. Petean. etiam 2. 2. quest. 11. art. 2. dub. 2. Portel. in addit. ad dubia Regular. verbo hæresis num. 4. Diana resol. moral. p. 2. tract. 2. miscel. resol. 53. vbi sustinet dubium in Fide non esse hæreticum, quia de ratione hæresis est electio erroris contra Fidem, sed dubitans nondum aliquid elegit, sed manet in dubio, & in ancipiti; ergo non est hæreticus, & respondet text. in præsent. dum asserit dubium in Fide esse infidelem procedere prinituè, quia scilicet priuatur certitudine assensus necessaria ad habitum Fidei retinendum, non autem esse verum contrariè quasi habeat actum Fidei contrarium cum tæ vera non habeat; & secundo respondet quod dubium in Fide dicitur infidelis quoad forum externum.

Cum autem de substantia hæresis sit electio pertinax doctrinæ contrariæ veritati fidei cap. hæresis, & cap. hæreticus 24. quest. 3. Caiet. & Victor. 2. 2. quest. 12. art. 2. Castr. de iusta hæreticorum punit. l. 1. c. 9. Albertin. de heret. quest. 3. num. 3. in fine. Dried. de libertate Christiana tit. 48. sub num. 7. & dubitans non habeat aliquam electionem, sed sit dubius in utraque partem, vt per se patet, ergo non videtur dicendum dubium in fide infidelem, vel hæreticum esse. Quare pro solutione quidam text. in præsent. intelligunt non contrariè, quasi huiusmodi dubium in fide assensus fidei contrarium habeat, sed prinituè, quia priuatur certitudine assensus necessaria ad habitum fidei retinendum. Alij respondent intelligi quoad fori externi præsumptionem, quia communiter cum eo dubio coniungitur consensus erroneus. Alij intelligunt quando dubitans reflectitur supra suum actum. Zerala verò in sua praxi Episcop. loco proximo citato, intelligit de dubio in fide, qui pertinaciter ita insistit dubitationi, quod non sit paratus corrigi ad mandatum superioris.

Quare dubitatio proueniens ex subreptitia tentatione, quæ contingit quando ex inopinata quadam cogitatione, aut diabolica illusione quis incipit indeliberatè dubitare circa Fidem, in se tamen reuersus captiuat intellectum suum in obsequium Christi, & delibet credere quod credit Ecclesia, non facit hæreticum, ita August. de Ancona de potestate Ecclesie quest. 28. art. 1. in resol. Ioan. Andr. hic num. 1. Butr. num. 5. Anch. num. 1. ver. & hoc verum. Henric. num. 2. Zabarel. in 1. oppos. Anan. num. 1. Socin. num. 7. & seq. Abb. num. 1. Felin. etiam num. 1. vers. primo dimmodo dubit. as. Alber. de heret. quest. 8. num. 3. Rojas eod. tract. part. 1. n. 272. & sing. 56. n. 3. Clar. d. 8. hæresis num. 2. in fine. Iacob. de Grassis in auctis decis. part. 1. lib. 2. tit. de heret. c. 8. n. 10. & seq. Bonn. 2. 2. q. 11. art. 1. vers. ex his sequitur. Decian. tract. crimin. lib. 5. cap. 17. vers. primo quando non dubitatur. Sic etiam quando dubium prouenit ex simplicitate, vel ignorantia, non facit dubitantem hæreticum si suam opinionem non defendat, sed Ecclesie Collect. Barbosa. Tom. III.

subiciat. Abb. hic num. 2. Socin. n. 9. vers. prædicta tamen & Felin. n. 2. Coit. in memorabil. verbo hæreticus non est. Clar. d. 8. hæresis n. 2. vers. foris dicit. Simon. h. de cathol. instit. tit. 11. n. 9. Gabu. conf. 178. n. 10. & seq. lib. 1. Decian. d. lib. 5. c. 18. vers. 38 & 30.

S V M M A R I V M.

1. Reuocare valens alios ab errore, & tacens, se ipsum errare demonstrat. & n. 2.
3. Corrigere alium in delicto committendo quilibet tenetur.

C A P. Qui alios. II. Leo.

Errare se demonstrat qui alios non reuocat ab errore. Eum potest colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellam. Ioan. And. Anania. Hostiens. Butr. Anchar. Mar. Socin. Panorm. Felin. Viuian. in rationali lib. 5. inris Pontif. pag. 71. Alagona in compendio inris Canon. pag. 643. remissioe Ximen in concord. part. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 2.

Hanc eandem concl. ex hoc text. desumunt Perez 2. l. 5. gloss. 1. pag. 108. & pag. 210. & seqq. tit. 4. lib. 8. Ordin. Azoued. l. 1. num. 43. tit. 1. lib. 8. nona recop. & l. 1. num. 68. tit. 1. eod. lib. 8. & conf. 18. a num. 30. Sanch. de matrim. l. 2. dist. 38. n. 1. vers. quarto vbi n. 20. vers. ad quartum, dicit hunc text. loqui de errore culpabili, scilicet de inuincibili, nouissime Illustriss. D. meus Roderic. à Cunha post primam huius libri impressam, me visus, in comment. ad c. 3. dist. 83. n. 1. vbi adducit in hanc rem illud Seneca in Med. carmin.

— Culpa cunctorum redit

Qui non vetat peccare, quem possit, iubet.

Notatur ad hoc quod quilibet tenetur alium corrigere in delicto committendo, vt per Duen. reg. 99. vers. fallit secundo, Fr. Emman. in summ. tom. 1. cap. 80. num. 3.

S V M M A R I V M.

1. Hæreticus perseuerans æternaliter damnatur, cui nec prodest Baptismus, nec eleemosyna, vel martyrium, aut aliud quodcumque bonum quo ad hoc vt consequatur vitam æternam.
2. Sarracenus hæreticus dici non potest, etiamsi negaret articulum Fidei.
3. Hæreticus est, qui sentit contra id, quod Ecclesia proponit ad credendum.
4. Hæreticus censendus est, tenens veram opinionem, sed putans illam esse contra Catholicam Ecclesiam.

C A P. Firmissime. III. D. Aug.

Hæreticus, vel schismaticus, nisi resipiscat, in æternum damnabitur, nec ad salutem proderunt ei Baptismus, eleemosyna & mori pro Christo. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellam. Ioan. Andr. Anania, Anch. Butr. Mar. Socin. Felin. Panorm. Host. Viuian. in ration. lib. 5. inris Pontif. pag. 71. Alagona in compen. inris Canon. pag. 643. remissioe Ximen in concord. part. 2. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 6. c. 1.

Catholica fuerit incorporatus, &c.] Notatur ad hoc, quod Sarracenus, vel infidelis hæreticus dici non potest, etiamsi negauerit articulum fidei; vt per Couar. lib. 3. varia. c. 1. n. 1. quod tamen intellige cum Sanctarel. de hæresi cap. 1. dub. 2. num. 8.

F 2 Qui

Qui Ecclesie Catholicae, &c.] Aduerte haereticum esse, qui tenet contra id, quod Ecclesia proponit ad credendum, vt per Valsequez 3. c. 2. quest. 76. art. 3. disp. 126. cap. in princip. Sanch. in precepta Decalogi lib. 2. cap. 7. num. 4. Sanctarel. d. c. 1. num. 19. vbi etiam aduertit satis esse ad veram haerese, si quis ex infirmitate, Si de passione contradicat auctoritati Ecclesiae. Hinc etiam tenentem veram opinionem, & putantem illam esse contra Catholicam Ecclesiam, haereticum dici censuerunt Henrici. in summa lib. 13. c. 17. num. 1. Sayr. de censur. lib. 3. c. 4. num. 14. Petr. de Ledefm. in summa. rom. 2. tract. 1. c. 6. Ludouic. à Paramo de origine Inquisitionis lib. 3. quest. 3. n. 20. Sanch. in precepta Decal. lib. 2. cap. 7. num. 30. Farinac. de haeresi quest. 179. sub num. 3. vers. quid est contra, quos refert & sequitur Anton. Ricciol. de iure personarum extra gremium Ecclesiae existentium lib. 5. c. 5. num. 1.

S V M M A R I V M.

1. Auctore damnato damnatur eius opera, siue sint bona, siue mala n. 2.
3. Amplia siue libri circumferantur impressi, siue manuscripti.
4. Amplia etiam in libris scriptis, & editis, iam ante, quam post damnationem.
5. Libros prohibitos habentes, aut legentes si sint haereticorum, subsunt excommunicationi Bullae in Cena Domini.
6. Libros haereticorum retinere dicitur, non solum is, qui domi sua illos retinet, sed etiam qui in aliena.
7. Imprimentes libros haereticorum sunt excommunicati in Bulla Cena Domini, & possunt puniri tanquam illorum fautores.

CAP. Fraternitati. IV. Greg.

Auctor quando damnatur, eius opera siue sint bona, siue mala, non recipiuntur. Colligunt ex Ordinar. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Bellam. Ioan. Andr. Anania, Host. Burr. Anchar. Panorm. Felin. Mar. Socin. Cened. Collect. 3. Viuian. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 71. Alagona in compendio iuris Canon. pag. 64. remissive Ximen. in concord. part. 1. & 2. desumitur ex D. Greg. in registro lib. 7. epistol. 47. indist. 2. refertur ab Antonin. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 5. cap. 4.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt Host. hic num. 1. Innoc. & Burr. num. 2. Panorm. num. 1. Socin. num. 1. & 3. Albert. de haereticis quest. 12. num. 11. Iacob. Simanch. de Cathol. instit. c. 38. ex num. 7. & in enchirid. tit. 39. num. 5. Alphons. de Castro de iusta haereticorum punit. l. 2. c. 17. col. 3. vers. an autem de huiusmodi, P. nia in direct. Inquis. part. 2. sehol. 1. comment. 3. vers. primum damnato. Cened. ad Decretal. collect. 8. n. 1. Anton. de Souls in relet. de censur. Bulla in Cena Domini c. 2. disp. 13. num. 1. late Sanctarel. de haeresi. 13. dubit. vnic. num. 11. vers. obicitia. Anton. Ricciol. in tract. de iure person. lib. 5. c. 23. à princip. vbi num. 4. cum gloss. hic verbo Celestinus. & Burr. num. 5. ampliat procedere siue libri sint boni, siue mali, quia auctore damnato semper libri intelliguntur damnati, nisi sint expresse approbati.

Amplia supradictam text. conclusionem procedere, siue libri circumferantur impressi, siue manuscripti, vt per Vgol. de censur. part. 2. in gloss. verbo ac eorundem libro, vers. quarto in excommunicat. incidunt. Sanch. in precepta Decalogi l. 2. c. 10. num. 18. Farin. in tract. de haeresi quest. 180. num. 30. Anton. Ricciol. d. c. 23. n. 6. Soar.

tract. de fide disp. 20. sect. 2. num. 10. nouissime post haec scripta visus Sanctarel. de beneficio c. 13. dub. vnic. num. 6. vt non tenet ead. re excommunicationem Bullae Cena, qui legeret librum auctoris haeretici, quia vis non esset typis mandatus, nec à librario compositus.

Secundò amplia, vt procedat non solum in libris iam scriptis tempore, quo auctor damnatur, sed etiam in quibuscumque aliis, siue ante, siue post damnationem editis, vt per Peniam d. comment. 3. verbo mouendi tenet versam illud. Ricciol. d. c. 24. n. 8.

Libros prohibitos habentes, aut legentes, si sint haereticorum subsunt excommunicationi Bullae in Cena Domini, in 1. clausula, & potest inquiri contra eos, tanquam contra suspectos de haeresi, de quo vide Vinald. in candelabro aureo in explic. Bullae in Cena Domini, num. 11. Mascard. de probat. cont. 7. 45. num. 10. & concl. 862. Iacob. de Grassi. in art. de off. l. 4. c. 18. num. 29. plures, quos refert Cened. ad Decretal. collect. 8. num. 2. quibus adde Azor. instit. moral. part. 1. lib. 8. c. 16. quest. 10. Zerol. in practi. Episcop. part. 1. vbi casus, vers. libros, Sayr. de censur. lib. 3. c. 5. n. 12. Sanch. in precept. Decal. lib. 2. c. 10. Sanctarel. de haeresi c. 13. dub. vnic. à princip. Dicitur verò retinere haereticorum libros non solum is, qui domi suae illos retinet, sed etiam qui in aliena, Vgol. verbo aut. retinentes in princip. 2. Sanch. d. c. 50. num. 51. Sayr. de censur. lib. 3. c. 5. num. 6. Soar. de fide, disp. 20. sect. 2. num. 21. Sanctarel. d. c. 13. dub. vnic. num. 6. in fine, aduertens hoc procedere siue eos libros retineat nomine proprio, siue alieno, illi, que reddi suspectos de haeresi, etiam dicant, quid eos nunquam legerint. Quibus autem talibus libros haereticorum legentes in excommunicationem incidunt, melius quam omnes tractat Sanctarel. d. cap. 13. à princip.

Vnde contra imprimentes libros haereticorum posse tanquam contra fautores haereticorum procedi refert Sanctarel. d. c. 13. num. 18. & eos incidere in excommunicationem Bullae Cena, ac similiter cooperantes impressioni talium librorum, referunt Sayr. de censur. lib. 3. c. 5. num. 17. Iacob. de Grassi. d. lib. 4. c. 18. num. 50. Quare in Conc. Lateranen. sub Leone 4. sess. 10. & in Trid. sess. 4. prohibetur ne libri imprimantur, nisi prius per Episcopum, & Inquisitionem Apost. fuerint diligenter examinati, quod si quicquam contra fecerit, statim incurat excommunicationem, & libri contementur, prout refertur citati per me de officio & potest. Episcopi p. 3. alleg. Sanctarel. d. c. 13. num. 18. vers. notandum.

S V M M A R I V M.

1. Episcopus instituens in suo testamento haereticos, aut paganos, excommunicatur, & n. 2.
3. Instituens haereticum heredem ante mortem in excommunicationem incidit.
4. Mortuus est omnis censura incapax.

CAP. Si quis Episcopus V.

Episcopus instituens in suo testamento haereticos, aut paganos, in excommunicationem incidit. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Bellam. Ioan. Andr. Anania, Host. Burr. Anchar. Panorm. Felin. Mar. Socin. Viuian. in ration. lib. 5. iuris Pontif. pag. 72. Alagona in compendio iuris Canon. pag. 64. remissive Ximen. in concord. pag. 1. & 2. de summa ex Concil. African. c. 48. in Concilio Latinis, & refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 6. c. 5. Hanc

Hanc eandem conclus. ex hoc tex. desumunt Angel. verbo *Hæreticis* num. 14. Anton. Ricciul. in *tract. de iure personarum extra gremium Ecclesie existentium* lib. 2. c. 44. num. 8. Sanctarel. de *hæresi* c. 25. dub. 3. num. 8. & bene Couar. in c. 1. de *testamen.* num. 3. intelligit hunc text. ut in eo Episcopo locum habeat, qui hæreticos consanguineos, aut extraneos hæredes instituit, & erat Roman. sing. 735. dicentem idem esse in quocunque alio Christiano, quod in Episcopo.

[*Ut saltem post mortem, &c.*] His verbis significatur instituentem hæreticum hæredem ante mortem in excommunicationem incidisse, ut bene ponderat Sanctarel. de c. 15. num. 10. aduertens idem excommunicationem affici, quia instituens hæreticum hæredem redditur tunc de hæresi suspectus, Carrer. de *Hæreticis* c. 1. num. 69. Menoch. de *presumpt.* l. 5. *presumpt.* 6. n. 33. & ideo cum mortuus sit omnis censure incapax, ex Glof. verbo *autem*, in cap. *mulieris*. §. *fin. de sentent. excommuni.* Couar. in cap. *Alma mater* part. 1. §. 11. num. 8. Nauar. in *manuali* c. 27. num. 13. Soar. tom. 5. disp. 5. sect. 1. num. 3. necessarii debet concludi in excommunicationem incidisse, dum in testamento instituit hæredem, nec enim aliud tempus potest assignari, maxime quia institutio est perfecta statim atque testamentum fuit confectum cum solemnitatibus à iure præscriptis, ac per consequens tunc consummatum delictum. Nec contra hunc intellectum obstant supra adducta huius text. verba, quia ut ait Azor. *instit. moral.* part. 2. c. 26. *quest. 2.* sunt intelligenda, id est, potest post mortem declarari hunc, vel illum cum hæresi hac vita decessisse, ac proinde tanquam excommunicatum esse Ecclesiastica sepultura priuandum, viuos non posse pro eo Missam facere, aut preces offerre, & bona eius publicanda.

4 Notatur hic tex. ad hoc quod in crimine hæresis etiam post mortem quis accusari, & puniri potest, ut per Zanchin. de *hæret.* c. 24. num. 1. & 4. ubi Campeg. lit. A. Benia in *direct.* *Inquisit.* 3. part. commento 92. vers. in *crimine*, Anton. Gom. tom. 3. var. c. 1. num. 80. Peregr. de *iure fisci* lib. 4. tit. 5. num. 29. Farin. in *praxi crimin.* *quest.* 10. num. 37.

SVM MARIVM.

- 1 Episcopi, & Clerici instituentes hæreticos hæredes sunt excommunicati. n. 2.
- 3 Christianus Iudeis, vel infidelibus aliquid legare in testamento non potest.
- 4 Christianus non potest hæretico, vel infideli donare inter viuos.
- 5 Hæretico relinqui testamento potest, & in vita donari causa pietatis, & ad eius necessitatem subleuandam.

CAP. In eos. VI.

Episcopus si moriens instituat hæredem hæreticum, vel paganum, siue extraneum à sua consanguinitate, siue consanguineum, saltem post mortem excommunicatur, vel declaratur excommunicatus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabard. Bellam. Ioan. Andr. Anania, Hostiens. Butr. Anch. Panorm. Felin. Marin. Socin. Viuian. in *rationali* lib. 5. *invis. Pontif.* pag. 73. Alagona in *compendio iuris Canon.* pag. 644. remissive Ximen. in *concord.* p. 2. desumitur ex Concil. Africano, ut habetur in subscriptione, sed hoc nondum repertum est, habetur tamen in Concil. Carthagin. c. 3. & apud Theodor. Balsam. in *Synod. Carthagin.* c. 25. refertur ab Anton. August. collect. 1. *Decretal.* lib. 5. tit. 6. cap. 9.

Probat hic text. non solum Episcopos, sed etiam alios clericos instituentes hæreticos hæredes esse excommunicatos, ut per Hostiens. hic num. 4. & Panorm. num. 1. Sanctarel. in *tract. de hæresi* c. 15. dub. 3. num. 9. quod quidem multi ampliunt ad quoscunque fideles, qui instituunt hæreticos hæredes, ut testatur Sanctarel. loco proxime citato, & credit idem procedere in laicis, quod tex. disponit in clericis. Anton. Ricciul. in *tract. de iure personarum* l. 2. c. 44. num. 12. ex ea ratione, quia negari non potest quin prohibitio facta de clericis sub anathematis pena non arguat factum prohibitum esse sui natura malum.

Ex quibus inferitur Christianum Iudeis, vel infidelibus aliquid legare in testamento non posse ut per Sanch. in *præcepta Decal.* lib. 2. c. 1. num. 22. Menoch. *consil.* 185. num. 14. & *consil.* 188. num. 14. Ricciul. d. cap. 44. num. 12. in *fine*, & citatos à Sanctarel. d. cap. 15. num. 4.

In glof. Conferant. ibi, non distinguitur in morte, vel in vita, &c. Notatur ad hoc, quod Christianus non potest hæretico, vel Iudeo donare inter viuos, ut per Franch. in *rubr. de testam.* sub num. 29. in *fine* Ricciul. d. cap. 44. num. 12.

In ead. glof. ibi, *causa pietatis forte posset esse dari, ne perirent fama.* &c. Notatur ad hoc, quod hæretico relinqui testamento potest, & in vita donari ex causa pietatis, & ad eius necessitatem subleuandam, ut per Surd. de *alimentis* tit. 9. *quest.* 3. num. 7. cum segg. Sanch. in *præcepta Decalogi* lib. 2. c. 14. num. 4. Molin. de *iustit. tract.* 2. disp. 154. col. 2. vers. de *iure Civil.* Ricciul. d. c. 44. num. 15. Sanctarel. c. 15. num. 7.

SVM MARIVM.

- 1 Christus Dominus fuit verus Deus, & verus homo & num. 2.

CAP. Cum Christus. VII.

Alexand. II.

Christus sicut verus est Deus, ita verus est homo. Ex anima rationali, & humana carne subsistens, oppositum est hæreticum, & anathemati subiicitur, verbi gratia, si quis dicat Christum non esse aliquid secundum quod homo. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabard. Bellam. Ioan. Andr. Anania, Hostiens. Butr. Anch. Panorm. Felin. Marin. Socin. Viuian. in *rationali* lib. 5. *invis. Pontif.* pag. 72. Alagona in *compend. iuris Canon.* pag. 644. remissive Ximen. in *concord.* p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 1. *Decretal.* lib. 5. tit. 6. c. 5. & est post Concil. Lateran. sub Alex. III. pag. 49. c. 20.

Collige ex text. Christum Dominum esse verum Deum & hominem, nam esse verum Deum de Fide credendum esse tradunt Clemens Roman. lib. 8. *constitut.* Apol. cap. 18. Ignat. in *epist. ad Antioch.* & in *epist. ad Philadelph.* & in *epist. ad Philip.* Dionys. Areop. lib. de *mystica Theolog.* c. 2. Martial. in *epist. ad Burdegalen.* Iustin. in *lib. de vera & recta Fide* & in *Apologia ad Antoninum Pium*, Clem. Alexand. lib. 1. *pedagog.* cap. 6. in *princip. Cypriani* lib. 2. ad *Quirin.* cap. 6. Greg. Thaumaturg. in *confessione Fidei* quæ extat. in *tomis Conciliorum ante quintam Synodum*, & apud Greg. Nyssen. in *orat. de eadem*, & Euseb. lib. 7. *hist.* cap. 25. Et Christum esse verum Deum & hominem credendum de Fide docent Concil. I. Constantinop. (quod est I. Synod. generalis) cap. 2. 7. 8. 10. & 11. Sexta Synod. gener. ait. 4. Concil. Hispanen. 2. cap. 18. Gregor. Nazianzen. *oration.*

oration. in Christi naturam, Ambros. lib. de incarnationis Dominica Sacramento c. 6. & lib. de fide ad Gratian. August. lib. 4. de Trinitate c. 7. Gregor. lib. 18. Moral. 736. Leo epist. 97. ad Leon. August.

S V M M A R I V M.

- 1 Heretici, receptatores, & fautores eorum, excommunicati sunt, & decedentes in hoc peccato in loco sacro sepeliri non debent, nec pro eis orari.
- 2 Defensores hereticorum, qui dicantur, ostenditur.
- 3 Receptatores hereticorum excommunicantur in hoc text. & in Bulla Cene Domini.
- 4 Receptatores hereticorum, qui dicantur, remissio.

C A P. Sicut. VIII. Ex Con. Lateran.

Heretici, & eorum fautores, ut qui eos tenent in domo, vel in terra sua, vel fouent, vel praesumant negationem exercere cum eis, sunt excommunicati, & si in hoc peccato moriantur, non debent sepeliri in loco sacro, nec fieri oblatio pro eis, non obstante quocumque indulto. Colligitur ex Ordinari. Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabael, Bellam. Ioan. Andr. Anania, Hostiens. Butr. Anch. Panorm. Felin. Marin. Socin. Viuian. in rationali lib. 5. in iuris Pontificij, pag. 12. Alagona in compend. iuris Canonici pag. 644. remissio Ximen in concord. p. 1. & 2. delimitur ex Concil. Lateranen. sub Alex. III. c. 37. refertur ab Anton. August. collect. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 6.

Defensores.] Dicuntur defensores hereticorum qui viribus, potentia, armis, & fauore hereticos defendunt si in manus Inquisitorum deueniant, ut tunc possint viuere, & ne ob causam haerese puniantur, accusentur, denuntientur, & interrogentur, & ideo defensores, & fautores hereticorum idem fere significant. Simanch. de Cathol. in iust. tit. 15. num. 11. Penia in direct. Inquisitorum par. 2. quest. 3. conuenit. 78. Item dicuntur defensores hereticorum, qui eos iuant, ne contra illos fiat executio sententiae, Car. lib. 1. de iusta hereticorum punitione c. 17. Sayr. de censur. lib. 3. c. 4. num. 9. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 8. c. 15. quest. 6. & alij plures, quos refert, & sequitur Sanctarel. in tract. de haeresi c. 111. num. 25. aduertens per aliquas Summorum, Pontif. constitutiones defensores hereticorum, eorumque fautores illos dici, qui e manibus Curiae hereticum erunt, & num. 26. resoluit excommunicationem, de qua in hoc text. & in Bulla Cene Domini: aliasque penas impositas contra hereticorum defensores, non incurtere, qui eos defendunt in criminibus extra haesim.

Et receptatores eorum.] Notatur ad hoc, quod receptatores hereticorum excommunicantur, ut etiam habetur in constit. Nicolai III. & Pauli IV. apud Peniam inter litteras Apostolicas, ac etiam incurrunt excommunicationem Bullae in Cene Domini, ut refert Sanctarel. d. tractat. de haeresi cap. 12. num. 8. Et si per annum in excommunicatione permanserint huiusmodi receptatores hereticorum, habentur pro hereticis, & ut heretici possunt condemnari, Lel. Zech. in summa par. 1. tit. de fide, sub. de haeresi c. 112. 13. & ipso iure sunt infames, & a publicis officiis reiciuntur, ut patet ex constit. Federici Imperatoris, & Innocentij IV. apud Peniam inter litteras Apost. Et si fuerint clerici, omni officio, & beneficio per sententiam iudicis priuandi sunt, ut per Griland. in tract. de haeresi c. 9. 19. num. 1.

Qui dicantur receptatores hereticorum, vide apud Simanch. de Cathol. institut. cap. 15. num. 11. cum seqq.

Grass. in decis. aureis par. 1. lib. 4. cap. 18. num. 31. Eymet. in 2. parte direct. Inquisit. quest. 51. ubi Penia conuenit. 76. Aldouin. constit. 22. num. 11. Menoch. de arbit. cap. 374. num. 13. constit. 149. num. 32. & 35. Catdol. in pract. iudicum. verbo hereticus num. 19. Sayr. de censur. lib. 1. cap. 5. num. 3. Decian. in tract. criminali c. 5. cap. 32. num. 21. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 8. cap. 15. quest. 1. Anton. de Soula in relect. de censur. Bulla Cene cap. 2. ad finem. Sanch. in precepta Decal. lib. 2. cap. 10. num. 10. Sotus de fide disput. 24. sect. 1. num. 4. Sanctarel. d. tractat. de haeresi cap. 12.

S V M M A R I V M.

- 1 Compendium huius text. refertur.
- 2 Matrimonium est Sacramentum vere, & proprie septem legis Evangelice Sacramentis.
- 3 Heretica est propositio, qua in aliquo aduersus Catholicam Fidem.
- 4 Clericus degradandus est antequam tradatur Curiae seculari.
- 5 Hereticus propter haesim priuatur beneficio Ecclesiastico.
- 6 Hereticus ipso iure priuatur beneficio Ecclesiastico, sententiam declaratoriam.
- 7 Beneficiarius hereticus quia ipso iure vacat, possit intrare ante sententiam criminis declaratoriam.
- 8 Heretici post sententiam criminis declaratoriam priuantur fructibus beneficiorum percipere a die commissi delicti.
- 9 Heretici, qui post deprehensionem criminis continuo ad Fidem redeunt, errorem suum publice superiori arbitrio abstantes, & satisfactionem cognitam exhibere parati, euadunt hereticorum penam.
- 10 Heretici, quando dicantur continuo & sponte redire ad Fidem, ostenditur.
- 11 Haeresis abinatio fieri debet publice, & in loco publico.
- 12 Abinare in loco publico non debet, qui de haeresi leniter suspectus, vel antequam sit accusatus, & inquisitus, sponte ad Inquisitorem adit, &c.
- 13 Hereticus ad arbitrium Episcopi debet vel sum, vel post publice abinare.
- 14 Hereticus quando dicatur incontinenter remissus in iudicis arbitrio re-inquiratur.
- 15 Relapsus qui dicatur, ostenditur.
- 16 Relapsus dicitur si gressus e carcere illo effractus.
- 17 Relapsus dicitur non seruans penam suam priuandam sibi impositam.
- 18 Inquisitores sacrae Fidei quomodo Ecclesiae reconciliantur, ostenditur.
- 19 Sacculus benedictus, quo heretici penitentibus dant, unde originem duxerit, remissio.
- 20 Heretici relapsi, etiam si ad Fidem conuerterentur, Curiae seculari tradantur, nisi sponte redierint ad Ecclesiam.
- 21 Qui dicantur sponte venire, & compertum ostenditur.
- 22 Capitulum sede vacante potest cognoscere de crimine haerese.
- 23 Clericus verbaliter depositus foris privilegio Canonis, si deferat habitum, & consuetudinem, & iustitiam clericorum viuat.
- 24 Clericus verbaliter depositus foris privilegio fruatur.
- 25 Hereticus probatur per facti euidentiam, et quia publice haeresim praedicat.
- 26 Deprehensus a iudice in delicto alius praesentibus testibus facto, euidentia convincitur.

CAP. Ad abolendam. IX. Luc. III.

Hæreticus est & excommunicatus qui ab Episcopo cum consilio clericorum talis indicatur, & qui non meruit aliter sentire de sacramentis quam Ecclesia Romana prædicat, & observat. Clericus qui manifestè in hæresi est deprehensus nisi statim cognito errore sponte recurrat ad unitatem Fidei Catholice, & suum errorem ad arbitrium Episcopi regionis publicè censuerit abiurare, & congruam satisfactionem adhibere, debet degradari, idest, spoliari prærogativa clericatus cum omni officio, & beneficio Ecclesiastico, & tradi potestati seculari debitè puniendus, sicut & laicus puniunt, nisi statim abiurerit, &c. pro qualitate criminis. Item qui inveniuntur notari aliqua sola suspitione nisi ad arbitrium Episcopi iuxta considerationem suspitionis & qualitatem personæ congruè se purgauerint, subiacent eidem sententiæ. Item qui post abiurationem erroris, vel postquam se purgauerint in examine proprii Episcopi deprehenduntur incidisse in abiuratum hæresim seculari iudicio sine ulla penitus audientia relinqui debent. Item Rectores, & Barones civitatum, & locorum communitati ab Episcopo iurent corporaliter promittendo quod requisiti fideliter, & efficaciter adiuvant Ecclesiam contra hæreticos, & complices pro suo posse, & officio, & bona fide, quod si hoc observare noluerint, honoribus, quos habent, privandi sunt, nec ad alios assumendi, & excommunicati, ac eorum terræ interdicti debent. Item civitas, quæ resistat his institutis, & contra monitionem Episcopi negligit punire hæreticos, commercio aliarum civitatum carere debet, ac dignitate Episcopali privari. Item qui sunt exempti ab Episcopo, & soli Papæ subiacent, in his tamen, quæ sunt instituta contra hæreticos, subiaci debent Episcopis tanquam delegatis sedis Apostolice, non obstantibus privilegiis. Colligunt ex Ordinariis Abb. antiqui Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Bellam. Anania, Hostiens. Butr. Anchor. Panorm. Mar. Socin. Felin. Vivian. in *rationali lib. 5. iuris Pontif. pag. 73*. Alagona in *compendio iuris Canon. pag. 644*. remissive Ximen. in *concord. p. 1* & 2. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 5. tit. 6. cap. 11.

Matrimonio, vel reliquis Ecclesiasticis Sacramentis. Ergo matrimonium est Sacramentum verè & propriè ex septem Ecclesiasticis Sacramentis, ut de Fide definitum est in Concil. Trid. sess. 24. de reformat. matrim. canon. 1. & ita hanc Catholicam veritatem multis comprobant Tertul. in *exhortatione ad castitatem cap. 5. vers. vno matrimonio*, Isidor. Hispal. de *officiis Ecclesiasticis lib. 2. cap. 19*. latè Io. doc. Cocci. tom. 2. thesauri Cathol. lib. 9. art. 1. Perez. l. 1. verbo *quæ ex el Ravaisi tit. 1. lib. 5. Ordinarum*, Spin. in *specul. testamen. gloss. 1. 5. princ. num. 15*. Sayr. de *Sacramentis in genere l. 1. cap. 2. q. 2. art. 4. vers. quoad verò matrimonium*. Valen. tom. 4. disp. 10. quest. 1. punct. 5. Petr. Ledesim. in *summa part. 1. de sacramen. matrim. cap. 2. concl. 1* & 19. Sanch. de *matrimon. lib. 2. disp. 10*. Gutier. eod. tractat. cap. 42. Bonac. eod. tract. q. 2. punct. 1. num. 2. Franc. Molin. de *ritu nupt. lib. 2. diff. 18. num. 5*. Reb. de *obligat. in iust. par. 2. lib. 2. q. 3*. Valen. Reginald. in *praxi fori peniten. lib. 3. cap. 1. a num. 2*. Agid. de *Sacram. tom. 2. disp. 24. dub. 2. num. 5*. Hentiq. in *summa lib. 1. in proem. §. 3. lit. M*.

Prædicat & observat. Aduerte hæreticam esse propositionem, quæ in aliquo adversatur Catholicæ Fidei, idest, propositionibus, quæ in respicientibus Fidem continentur in veteri, vel nouo Testamento, vel diffinitionibus ab Ecclesia in Conciliis, vel extra firmatis aut receptæ Sanctorum Patrum sententiæ, ut tradunt Can. de *locis Theologicis lib. 1. 2. cap. 7*. Tuttretem,

in *summa de Ecclesia l. 4. c. 10*. Locat. in *opere iudic. verbo credibilia n. 3*. & seq. Simanch. de *Catholicis inst. tit. 5. 4. num. 3*. & in *ench. violata religionis tit. 24. num. 2*. quos refert, & sequitur Anton. Ricciul. in *tract. de iure person. lib. 5. cap. 8. num. 1*.

Totius Ecclesiastici Ordinis prærogativa nudetur. Notatur ad hoc, quod clericus degradandus est, antequam tradatur Curie seculari, ut docent in *presenti*, Hostiens. num. 6. Anch. num. 4. Panorm. num. 2. & 3. Zabarell. in *princip. Anania num. 7*. Butr. num. 1. Ioan. Andr. in *princip. Clar. in §. fin. q. 36. num. 35*. Covar. *pract. q. 3. 2. num. 2*. Bobadill. in *sua politica l. 2. cap. 18. n. 54*. & 76. Farinac. in *praxi crimin. q. 8. n. 78*. latè Sanctarell. de *tract. de hæresi c. 26. a princip.*

Et beneficio spoliatus Ecclesiastico. Notatur ad hoc, quod hæretici propter hæresim priuantur beneficiis Ecclesiasticis, ut per Anton. Ricciul. in *tract. de iure personarum, l. 5. cap. 19. num. 8*. Sanctarell. de *tract. de hæresi. cap. 33. num. 1*, ubi refert ex Pii V. constitut. Sedi Apost. esse reservatum ius conferendi beneficia, quibus clerici privati sunt propter hæresim, & nunquam intelligi esse collata huiusmodi beneficia, nisi in collatione fiat expressa mentio, quod beneficia vacauerint propter hæresim.

Extenditur supra proxima resolutio, ut privatio fiat ipso iure, nec requiratur sententia privatoria, ut resoluunt Rebuff. in *praxi p. 3. tit. de modis amittendi beneficia, num. 4*. Covar. *variar. l. 2. cap. 8. num. 4. vers. nihilominus*, Bursatus *constit. 14. n. 18. lib. 1*. Navarr. *conf. 19. sub hoc tit. Rojas sing. 73*. Bernard. in *pract. cap. 104*. Menoch. de *arbitr. casu 416. num. 6*. Penia in *direct. Inquisit. p. 3. comment. 162*. Flamin. de *resig. l. 3. quest. 1. num. 31*. & 32. Fr. Emman. in *summa tom. 1. cap. 129. num. 3*. Petri. Ledesma in *summa p. 2. tract. 1. cap. 4. conclus. 14*. Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 8. cap. 12. quest. 3*. & 8. p. 2. lib. 5. cap. 17. in *princip. Gonzal. ad reg. 8. Cancellaria gloss. 15. num. 66*. Soar. de *confur. disp. 43. sect. 1. num. 4*. & de *Fide disp. 21. sect. 5. num. 20*. Nicol. Garc. de *beneficiis part. 11. c. 10. n. 59. cum multis seqq.* Farin. de *hæresi q. 189. n. 77*. Sanctarell. eodem *tract. cap. 33. num. 1*. Sanch. in *præcept. Decal. tom. 1. l. 2. cap. 26. num. 5*. Rota Romana *decis. 707. & 718. lib. 3. p. 3. divers.* Valer. Reginald. in *praxi fori penit. l. 30. tract. 3. num. 318*. Anton. Ricciul. de *tract. de iure personarum l. 5. cap. 19. num. 19*. Quamvis contrariam opinionem, nempe quod requiratur sententia privatoria, teneant Caltr. lib. 2. de *iusta hæreticorum puni. cap. 9*. quem sequuntur Simanch. de *Catholicis institut. tit. 46. num. 72*. & Salzed. ad Bernard. d. cap. 114. *lit. A*. nam licet istorum opinio in rigore disp. defendi posset, ut aduerti de officio, & potest. Episcop. part. 1. alleg. 57. num. 37. prior tamen est adeo recepta, ut videatur ab omnium sententia discedere velle, qui illam impugnare auderet.

Cum ergo beneficia hæretici ipso iure vacent, possunt tanquam vacantia impetrari ante sententiam criminis declaratoriam, & alteri conferri, provt tenent Rota d. *decis. 797. n. 4. p. 3. divers.* Bursat. *conf. 14. n. 18*. & *seqq. lib. 1*. Flamin. de *resignat. lib. 1. quest. 3. num. 2*. & lib. 3. quest. 1. num. 3. Decian. *tract. crimin. lib. 5. cap. 44. num. 26*. Sanch. in *præcepta Decal. lib. 2. cap. 26. num. 12*. Ricciul. d. cap. 19. num. 11. Sanctarell. d. cap. 33. num. 8. Quamvis enim hæretici post sententiam hæresis declaratoriam non solum priuantur beneficiis, sed etiam fructibus perceptis à die commissi delicti, ut resoluunt Hentiq. in *summa lib. 1. 5. cap. 13. num. 52*. Molina de *instit. tract. 2. disp. 86*. Ricciul. d. cap. 19. num. 4. Sanctarell. d. cap. 33. num. 9. ante tamen sententiam criminis declaratoriam non tenetur ad dimittendum beneficium, neque se spoliandum, ut aduertunt plures citati per Ricciul. d. cap. 39. num. 12. quibus adde Soar.

in tract. de Fide disput. 21. sect. 5. num. 19. & Sanctarell. d. num. 9.

9. *Nescientia*, &c.] Notatur ad hoc quod heretici, qui post deprehensionem erroris continuo ad fidem redeunt, errorem suum publice arbitrio superioris abiurantes, & satisfactionem congruam exhibere parati, euadunt hereticorum poenas, ad id ut illis beneficia Ecclesiastica, quae obtinent, relinquuntur, & bona, si quae sunt illis ablata, restituantur, ut docent in praesenti Ioann. Andr. Butr. Anania, Panorm. & reliqui, Rebuff. in praxi beneficiarum tit. de modis amittendi beneficia sub num. 5. & 6. Ricciul. d. cap. 19. num. 20. Et quod poenitens in crimine haeresis veniam obtinet, & eximitur à poenis corporalibus, dicit Surd. de alim. tit. 7. q. 26. n. 20. Spiritualem tamen poenam non aufugere aduertit Menoch. de arbitrio casu 372. n. 10.

Continuè.] Dicitur continuo, & sponte redire ad effectum ut possit beneficia retinere, si errorem fateatur antequam fiat aliqua probatio contra ipsum, Abb. hic num. 6. Rebuff. d. tit. de modis amittendi beneficia n. 12. Ad alios vero effectus, nempe ut indulgeri ei possit maiori, vel minori imposita poenitentia, quando dicatur in continenti, & sponte redire, consulendus est idem Abb. in excommunicamus lib. 1. sub num. 10. hoc tit. Simanch. de Catholicis institut. tit. 47. n. 7. Farinac. de haeresi quest. 93. §. 2. quos refert Ricciul. d. q. 19. n. 25. aduertens n. 25. quod si hereticus redeat post sententiam, vel factas probationes, non poterit retinere beneficia, quae obtinebat, nec alia obtinere, nisi ex Apost. dispensatione.

11. *Publicè*.] Igitur abiuratio haeresis fieri debet publice, & in loco publico, ut docent hic Butr. n. 6. Socin. num. 8. Anania num. 12. Direct. Inquis. part. 3. n. 126. & 127. vbi Penia comment. 42. Menoch. d. casu. 372. n. 1. vbi num. 2. dicit hereticum manifestum haeresim manifestè abiurare debere. Ille verò, qui antequam sit accusatus, vel inquisitus, sponte ad inquisitores adit, suos errores confitetur, & paratus est sentire cum Romana Ecclesia, non debet in loco publico abiurare, ut aduertunt Locatus in iudiciali Inquis. verbo Ordinarius n. 2. Rojas sing. 13. n. 8. & in tract. de haereticis part. 2. num. 272. Sicut nec debet publice abiurare, qui de haeresi fuit leuiter suspectus Direct. Inquis. part. 3. n. 161. vbi Penna comment. 40. vers. praeterea differunt, Marc. Anton. Genuen. in praxi Archiepiscopali c. 84. num. 9. Quamuis verò de haeresi leuiter suspectus, non debet in loco publico abiurare, atamen scietur, & coram paucis personis est cogendus facere abiurationem, ita Scaccia de iud. causarum cap. 9. num. 10. Simanch. de Catholicis tit. 1. à n. 18. quos refert, & sequitur Sanctarell. d. tract. de haeresi c. 41. num. 4. Cuius quidem abiurationis formulae variae sunt in iure, prout vniuersi cuiusque criminis natura postulat, vna praefertur in cap. Ego Berengarius, de consec. dist. 2. quam retulit Eymet. part. 2. pag. 181. & aliam eiusdem Berengarii, Penna part. 2. comment. 24. fol. 26. aliam Turrec. lib. 3. de Ecclesia part. 2. c. 1. aliam Castr. de iusta heretic. punit. l. 1. c. fin. aliam Rojas sing. 1. alias referunt Zanchin. de haeret. cap. 20. num. 2. Cumen. in Lucerna Inquis. verbo abiuratio, Bron. lib. 3. de haeret. cap. 6. Albertin. de agnosc. assert. Cathol. q. 30. ex n. 60.

Ad arbitrium Episcopii.] Illud verbum arbitrium refertur ad tempus abiurationis, ut sit sensus, ad arbitrium Episcopi debere hereticum, vel statim, vel post publice abiurare; ita Menoch. d. casu 372. n. 7.

14. *Confestim*.] Iudicis arbitrio relinquitur, quando hereticus dicatur incontinenter reuersus, ut per Menoch. de arbitrio casu 373. vide quae dixi de hac dict. in tract. de diction. vsufr. dict. 65.

15. *In abiuratam haeresim recidisse*.] De relapsis, & qua

poena sint puniendi, vide Peniam in direct. Inquis. p. 3. comment. 38. n. 150. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo haeretici, §. 28. Azor. institut. moral. p. 1. lib. 8. c. 14. Locat. verbo relapsus, Menoch. de arbitrio casu 374. Sanctarell. de haeresi cap. 42. latè Torreblanc. in tract. de Magia lib. 9. de criminis punit. cap. 22. de relapsis, apud quos dicitur illi relapsi, qui ad haeresim iterum reuertuntur, postquam ut poenitentes abiurarunt, vel post abiuratam haeresim non quidem relabuntur in eam, sed haeretici fauent, illos defendunt, reperiunt, &c. vel qui post indictam purificationem iterum in haeresim reincident, ut apud proximè citatos videre licet, & praecipue apud Sanctarell. qui plures casus adducit, in quibus haeretici in haeresim vel relapsi, vel non relapsi dicuntur.

Fugiens è carcere illo effracto dicitur relapsus, ut de Menoch. de praesumpt. lib. 2. quest. 89. n. 47. Peniam in direct. Inquis. p. 3. comment. 35. pag. 468. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo haeretici, §. 23. Malquard de probat. concl. 820. num. 23.

Poenitentiam primi ordinis sibi iniunctam non seruans dicitur relapsus, vide Menoch. consil. 82. num. 1. cum segg. Clar. in praesent. §. haereticus num. 11. An Inquisitores Fidei sint iudices omnium causarum eorum, qui habitum gestant publicae poenitentiae, vide Simanch. de Catholicis institut. c. 47. num. 18. Rojas sing. 98. Penia in 3. p. 3. Direct. Inquis. schol. 144. Cen. ad Decretum collat. 34. num. 1.

Sacrae Fidei Inquisitores aliquos Ecclesiae reconcilient, eisque ad certum tempus, vel ad vitam poenitentiam iniungunt, & idèd paruum quendam sacum eorum humeris imponunt, qui cum ab Episcopo olim poenitentibus daretur, cepit saccus benedictus vocari. Quare nunc saccus ab Inquisitoribus impositus, qui Hispanico sermone dici solet, *Sambento*, id est, saccus benedictus, maximi apud Lusitanos, & Hispanos dedecoris est & ignominiae, vide Peniam in direct. Inquis. p. 3. comment. 42. pag. 498. Fr. Hieron. Roman. lib. 5. de Repub. Christiana, c. 28. Sebast. Comm. de Orozo en el thesoro della lengua Castellana, verbo *Sambento*, Azor. institut. moral. p. 1. lib. 7. c. 32. quest. 6. fine, Cened. ad Decretal. collat. 103. num. 5.

Seculari iudicio, &c.] Notatur ad hoc quod haeretici relapsi, etiam si ad fidem conuertantur, Curiae seculari traduntur, ut per Butr. num. 1. Panorm. num. 1. Hostiens. num. 9. Felin. num. 2. in praesenti, Clar. §. haereticus num. 7. Simanch. de Catholicis tit. 37. num. 10. Boff. sub tit. de haereticis num. 19. Menoch. de arbitrio casu 374. n. 1. Sanctarell. d. tract. de haereticis c. 42. num. 17. vbi etiam rationem adducit, cur Ecclesia relapsos non recipiat, sed tradat brachio seculari. Si verò sponte redeant ad Ecclesiam, suumque errorem coram Inquisitore, & sponte fateantur, eorum vitæ pareat, ita Repetitorium Inquis. verbo relapsus, vers. si tamen, & verbo misericordia, vers. ego tamen, Castr. de iusta haereticorum poenitione lib. 2. c. 2. Locat. in iudic. Inquis. verbo abiuratio, num. 4. Menoch. consil. 82. num. 260. Penia in direct. Inquis. p. 3. comment. 12. vers. sed quid si relapsus. Patimus de officio S. Inquisitionis lib. 3. quest. 4. rubr. de forma, & ordine iudicario, num. 12. Illi verò dicuntur sponte conuerti, & comparere, qui iudiciis non preuenti comparere coram Inquisitoribus; quando verò haereticus relapsus timet, ne ab aliquibus apud Inquisit. accusetur, vel facile id prauidere potest, tunc non dicitur hic sponte redire ad Ecclesiam, sed ex metu, & tunc relapsorum vitæ non pareat, ex Patimo in d. rubr. de forma, & ordine iudicario n. 12. Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 56. num. 12. Sanctarell. d. cap. 42. num. 18.

In gloss. Clerici. Notatur ad hoc iuncto text. quod

quoddam Capitulum. Sede vacante potest cognoscere de crimine hæresis, ut per Hostien. num. 2. & 4. Henric. num. 4. Panorm. num. 1. Syluest. verbo hæresis 2. num. 2. Molin. de iustit. tract. 5. dist. 28. num. 2. in fine. Sanctarell. d. tract. de hæresi cap. 40. num. 4.

- In gloss. Prærogativa, ibi, Clericus depositus non habet privilegium clericale. Notatur ad hoc, quod clericus verbaliter depositus fruatur privilegio Canonis si defecerat habitum, & tonsuram, & imitari clericorum viuat, ut per Abb. hic num. 11. Tolet. lib. 1. cap. 17. Tiraq. in tract. cessante causa limit. 15. num. 4. Henric. in summa lib. 13. cap. 55. num. 3. Sanctarell. d. tract. hæresi cap. 26. num. 4. ita & eodem modo clericus verbaliter depositus fruatur privilegio fori, nec enim potest conveniri coram iudice seculari, nec capi, aut ab illo puniri, nisi tradatur Curie seculari à iudice Ecclesiastico. Marant. de ordine iudiciario part. 4. distinct. 11. num. 72. Borgal. de irregul. par. 6. tit. de sentent. deposit. num. 3. Clar. in §. fin. quest. 36. num. 3. 2. cum seqq. Menoch. consil. 789. num. 9. Gama de Sacramentis præstandis vlt. supplicio damnatis quest. 5. num. 21. Pennia in direct. Inquisit. par. 3. schol. 49. vers. postremo quamvis. Crass. de effectib. cleric. effectum 1. num. 82. 4. Farinac. in praxi crimin. quest. 8. n. 73. Bobadil. in sua politica l. 2. cap. 18. num. 38. Sanctarell. d. c. 26. num. 5. qui resoluunt clericum actualiter degradatum amittere utrumque privilegium.

In gloss. Deprehens. ibi, quia publice prædicant hæresim. Notatur ad hoc, quod hæreticus probatur per facti euidentiā, ut quia publice quis hæresim prædicat, ita direct. Inquisit. par. 1. quest. 55. Marcard. de probat. concl. 860. à princip. Valer. Reginald. in praxi fori penit. lib. 3. o. tract. 3. num. 318. ubi resolut manifestum hæreticum dici, qui dogma hæreticum publice prædicat, & defendit.

In ead. gloss. ibi, per testes aut sua confessione. Notatur ad hoc, quod deprehensus à iudice in delicto aliis testibus præsentibus facti euidentiā conuincitur, ut per Farinac. in praxi crimin. quest. 21. n. 143. Aldret. de religio. discip. tuenda lib. 2. c. 6. n. 2.

- 12 Peculium profectitum, quod pater in bonis filiorum habet, propter patris crimen non publicatur, sed filio reservatur.
- 13 Aduentitiorum proprietates, ob paternum crimen, non publicatur, nec quoad proprietatem, quæ est filij, nec quoad usufructum viuente patre.
- 14 Aduentitiorum proprietates, etiam ob filij crimen non publicatur, sed manet apud patrem consolidata cum ipsorum usufructu.
- 15 Castrensia, vel quasi filiorum ob paternum crimen non publicantur.
- 16 Castrensia peculium, vel quasi non publicatur publicatio filij familias bonis ob eius crimen, sed deferretur patri in patria potestatis solatium.
- 17 Feuda non confiscantur in præiudicium domini recti.
- 18 Maioratus ob delictum possessoris, qui eius primus institutor non est, confiscari non potest.
- 19 Maioratus fructus vitæ hæretici possessoris durante non publicantur, sed statim cum ipso maioratu transiunt ad sequentem vocatum.
- 20 Maioratus in institutione clausula apposta, ut hora præcedente ante commissum delictum maioratus transeat in sequentem, valet.
- 21 Insuperatus per se principale, & distinctum non venit in confiscatione bonorum.
- 22 Dos uxoris Catholica nescientis quod vir esset hæreticus, quando cum eo nupsit, non confiscatur.
- 23 Crimen læsæ Maiestatis committentes quas penas incurrant, ostenduntur.
- 24 Hæreticus per penitentiam non euadit penam confiscationis bonorum.
- 25 Filij etiam Catholici paterna hereditate priuantur propter hæresim patris.
- 26 Filij etiam orthodoxi propter paternam hæresim legitima priuantur.
- 27 Alimentis priuantur filij propter paternam hæresim.
- 28 Dotem ex bonis parentis hæretici filia habere non possunt.

CAP. Vrgentis. X. Innocent. III.

Bona hæreticorum publicantur, & confiscantur & in terris Ecclesiæ applicantur fisco Ecclesiæ, in terris Principum secularium, eorum fisco, ad quod si sint negligentes, possunt compelli à iudice censuris Ecclesiasticis, nec talia bona amplius reuertuntur ad prædictos hæreticos. Si tamen conuertantur, & abneget consortium hæreticorum, si aliquis iudex voluerit, poterit misericorditer condonare. Item filij hæreticorum amittunt hereditatem sicut in crimine læsæ maiestatis, ergo multo magis læsi Dei, præsertim quia in multis casibus pro parentibus temporaliter puniuntur secundum ius Canonicum. Colligunt ex Ordinarij, Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabari. Ioan. Andr. Anania, Host. Butr. Anch. Panormit. Felin. Mar. Socin. Viuian. in rationali lib. 5. iuris Pontific. pag. 75. Alagona in compendio iuris Canonici pag. 645. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. habetur integra lib. 2. registr. Innoc. III. epistola 1. & refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 4. cap. 1.

Collige ex text. confiscari hæreticorum bona propter hæresim etiam, ut notant hic Ioan. Andr. Butr. num. 1. Henric. num. 3. Zabari. num. 1. Anania etiam n. 1. & 9. Clar. in §. hæresis num. 8. ad finem, & num. 13. & §. fin. quest. 78. n. 27. Bonacol. commun. crimin. par. 1. verbo bona damnatorum, fol. 17. & part. 2. verbo confiscatio, fol. 16. Coita in memorab. verbo confiscatio. Viu. Soar. & alij tom. 2. commun. opinion. lib. 9. tit. 31. Petr. Greg. synagmatum iuris lib. 3. cap. 9. num. 1. Mench. de successio num. progressu lib. 1. §. 4. num. 166. Menoch. remed. 1. recuper.

SYM MARIUM.

- 1 Bona hereticorum confiscantur, & in terris Ecclesiæ applicantur fisco Ecclesiæ, in terris imperij iudicis secularis fisco.
- 2 Hæreticorum bona propter hæresim confiscantur.
- 3 Bona hereticorum ipso iure confiscantur à die, quo incidunt in hæresim, ita ut non teneantur ante iudicis sententiam illa fisco offerre.
- 4 Hæreticus, antequam feratur sententia declaratoria contra eum, habet rerum suarum possessionem.
- 5 Ususfructus commoditas propter ususfructuarij hæresim confiscantur.
- 6 Debita, & iura conditionalia, si descendant ex contractu, quamvis adimpleatur conditio post condemnationem, confiscantur propter hæresim, secus si descendant ex ultima voluntate.
- 7 Emphyteusis quæ ad extraneos hæredes transit propter hæresim cum ceteris bonis emphyteuta confiscatur.
- 8 Emphyteusis Ecclesiastica propter emphyteuta hæresim confiscatur.
- 9 Regnum propter Regis hæresim per summum Pont. potest ab illo amoueri, & ad ipsum pertinet ius eligendi, si filij, ceterique propinquiores hæretici sint.
- 10 Censui res obligata propter hæresim fisco deferuntur, reservato tamen iure, quod in eis dominus census habet.
- 11 Bona futura, & acquisita hæretico post condemnationem confiscantur.

recuper. num. 308. & de arbit. casu 374. num. 4. & consil. 185. num. 8. & consil. 289. num. 10. Peregr. de iure fisci l. 5. tit. 1. num. 166. Sord. de alimentis tit. 8. privileg. 35. & tit. 9. quest. 32. & decif. 247. à princip. Francisc. Torrelblanca in epitome delictorum lib. 3. cap. 12. num. 7. Decian. in tract. criminal. lib. 5. cap. 57. num. 23. vers. tertia D. Barbosa in l. 1. part. 4. à num. 89. ff. solut. matrimon. Lessius de iustit. lib. 2. cap. 29. num. 8. Anton. Riccioli in tract. de iure personarum lib. 5. cap. 31. Sanch. in precepta Decal. cap. 19. Farinac. in prax. crimin. p. 1. q. 25. n. 10. & 11. & de heresi quest. 198. n. 3. Sanctarel. eodem tract. cap. 20. à princip.

Quæ quidem bona hæreticorum ipso iure confiscantur à die, quo quis incidit in hæresim, & patet ex cap. cum secundum leges, de hæreticis in 6. & notat ibi gloss. verbo ipso iure, Clar. §. heresi, vers. item bona condemnatorum Anton. Gomez tom. 3. variar. cap. 2. num. 1. Scaccia in tract. de iudiciis causarum civilium, tom. 1. cap. 98. num. 20. Azor. institut. moral. par. 1. l. 8. c. 12. q. 1. Sanctarel. d. tract. de heresi cap. 71. num. 21. Non tamen ipsi hæretici, & alij, quorum bona ipso iure confiscantur ante iudicis sententiam, illa fisco offerre tenentur, vt docent Gomez d. tom. 3. cap. ult. num. 3. Rojas sing. 26. num. 5. & 6. Couart. de sponsalib. part. 2. c. 6. §. 8. num. 10. Simanch. de Catholicis institut. tit. 9. num. 157. cum seqq. Valentia 1. 2. disp. 7. quest. 5. puncto 6. q. 3. vers. ea qua deinde, & 2.2. disp. 1. quest. 11. art. 3. Atag. 2. 2. quest. 11. art. 3. §. his suppositis. Valquez 1. 2. disp. 170. cap. 3. Peregr. de duello quest. 7. num. 14. Azor. d. part. 1. lib. 5. cap. 7. quest. 1. & 3. & lib. 8. cap. 12. quest. 3. cum seq. Molin. de iustit. tom. 1. disp. 65. vers. contrariam sententiam, Soar. de Fide disp. 22. sect. 2. n. 3. Sanch. d. lib. 2. cap. 22. num. 7. Sanctarel. d. cap. 21. num. 2. nam antequam feratur sententia declaratoria contra hæreticum, habet ille rerum suarum possessionem, vt docent Sord. de aliment. tit. 9. quest. 3. 2. num. 24. & alij, quos refert, & sequitur Riccioli. d. lib. 5. cap. 31. num. 10. Quamuis hæreticos, & alios, quorum bona sunt ipso iure confiscata, teneri etiam ante latam sententiam ea tradere fisco sentiant minus bene Anton. Gomez sibi ipsi contrarius tom. 3. variar. cap. 2. num. 5. Navar. in manuali c. 23. num. 67. Flamin. de resignat. l. 3. quest. 1. num. 12. & 81. Lorca 1. 2. disp. 24. de legibus num. 2. §. ult. & alij ab eis citati.

Amplia primò principalem text. conclusionem in usufructu, cuius commoditas propter usufructuarij hæresim confiscatur, vide tamen Anton. Gomez tom. 2. variar. cap. 15. num. 18. Lucan. de priuilegiis, p. 2. princ. tit. de publicatione bonorum n. 2. Peregrin. eodem tract. lib. 5. tit. 1. num. 73. & 1. 6. Ioann. Garc. de expensis, c. 10. num. 47. Valquez 1. 2. q. 96. art. 5. disp. 169. cap. 1. n. 10. Sord. de alimentis tit. 8. priuileg. 59. num. 22. & 23. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 9. vers. ex dictis facilius, Sayr. in clari Regia, lib. 5. cap. 7. Fatim. in praxi crimin. q. 25. num. 150. Sanch. d. lib. 2. cap. 16. & num. 3.

Amplia secundò in debitis, & iuribus conditionalibus si descendant ex contractu, quamuis adimpleatur conditio post condemnationem, secus dicendum, si debita, & iura conditionalia descendant ex vltima voluntate, veluti si sint hæreditas, legata, aut fideicommissa conditionalia, quæ non publicantur, quando conditio extat post condemnationem. Ita Menoch. consil. 101. num. 25. Quemad. in suis quest. fiscal. quest. 10. Azeved. l. 5. num. 42. & 142. tit. 10. lib. 4. noua recopil. Peregrin. de iure fisci, lib. 5. tit. 1. num. 132. Azor. institut. moral. p. 1. lib. 5. cap. 7. quest. 8. Valquez d. cap. 1. num. 7. Sanch. d. lib. 2. cap. 14. num. 15. D. Barbosa in l. si constante 25. §. fin. num. 4. ff. soluto matrimon. Farinac. d. q. 6. n. 25. §. 143. & 144. & in tractat. de heresi q. 190. §. 1. num. 13.

Amplia tertio in emphyteusi, quæ ad extirpationem hæresis transire potest non existente aliqua speciali prohibitione, quia publicatur cum cæteris emphyteute bonis, vide Ordin. Regiam Lusitan. lib. 5. tit. 1. §. 2. Clar. §. emphyteusi q. 29. num. unico, vers. tu dic. Tutzan. tom. 2. commun. opinion. lib. 9. tit. 31. num. 27. pag. 554. Quemad. in suis quest. fiscalib. q. 11. Decian. tract. crimin. lib. 5. cap. 44. n. 5. Didac. Cautera in quest. crimin. cap. 1. num. 46. Valquez in 2. 2. q. 96. art. 5. disp. 169. cap. 3. num. 25. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 8. c. 12. q. 11. Molina de iustit. tract. 2. disp. 481. concl. 1. Fatim. d. q. 25. num. 59. & remissio in tract. de heresi, q. 25. §. 4. num. 65. Sanctar. eod. tract. cap. 19. num. 7. Sanch. d. lib. 2. cap. 19. q. 2. & num. 26. resolut quod potest fisco cogi ad instantiam domini directi, vt cum alienet, & transferat in personam, quæ non ita potens totque priuilegiis gaudens sit, & num. 27. tunc quod si non eat apud fisco, teneatur fisco integritatem suam ius domino seruare, quod habebat in emphyteusi dum à delinquente possidebatur.

Amplia quartò, in emphyteusi Ecclesiastica, illa licet, quæ accipitur ab Ecclesia, Xenodochiis, & hospitalibus, vt per Castan. in consuetud. Burgundia vrb. 2. l. 4. in princ. num. 10. Quemad. in suis quest. fiscalib. q. 22. Simanch. de Catholicis institut. tit. 9. num. 103. Farinac. d. q. 25. num. 56. vers. sed quod immo. Azor. d. p. 1. lib. 8. cap. 12. quest. 11. Sanch. d. lib. 2. cap. 19. num. 29. vbi num. 31. verius existimari dati optionem Ecclesie intra biennium delibere, an malit reuocare quàm fisco habere emphyteutam. Quamuis Ecclesiasticam emphyteusim non publicent tamen Clar. §. emphyteusi quest. 29. num. unico, vers. breuiter, Bernard. in pract. c. 132. n. 4. Molina d. disp. 481. concl. 2.

Amplia quintò in Rege hæretico, cuius regnum per summum Pontificem potest amoueri, & ad ipsum pertinet ius eligendi, si filij, & cæteri quoque propinquiiores hæretici sint, vt per Azor. institut. moral. par. 1. lib. 8. c. 12. q. 17. & c. 27. q. 7.

Amplia sextò in rebus censui obligatis, quæ non deferuntur, reservato tamen iure, quod in eis habet dominus census, vt per Didac. Quater, in quest. crimin. c. 1. q. 47. Sanch. d. lib. 2. c. 10. n. 18. Farinac. in manuali heresi q. 190 §. 1. n. 8.

Limita primò in bonis futuris, & acquisitis ab hæretico post condemnationem, quæ in confiscationem minimè veniunt, vt per Baiard. ad Clar. §. heresi n. 19. Sanch. d. lib. 2. c. 14. n. 7. cum seqq. Farinac. de heresi q. 190 §. 1. num. 25.

Limita secundò in peculio profectitio, quod patet in bonis filiorum habet, quia ob patris crimen non publicatur, sed filio reservatur, vide Cou. l. 2. var. 2. n. 7. vers. hinc apparet. Duen. reg. 275. limit. 7. Menoch. remed. 9. recap. num. 73. Farinac. d. quest. 15 n. 16. Azeved. l. 1. num. 209. tit. 3. lib. 8. noua recopil. Peregr. de iure fisci lib. 5. tit. 1. num. 126. Sanch. d. lib. 2. cap. 16. à num. 20. Et etiam ob filij delictum non publicari tenent Menoch. num. 97. Peregr. num. 125. Farinac. d. d. d. locis Azeved. d. l. 1. num. 110. Clar. d. quest. 78. num. 11. vbi Bajard. num. 49. Ascan. de patria potestate c. 6. §. 2. num. 37. Card. Pereira in l. si curatorem, verbo legi num. 18. & num. 152. vers. sed in proposita specie. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 5. c. 7. q. 8. Lessi. de iustit. lib. 2. c. 4. dub. 1. num. 12. Sanch. d. lib. 2. c. 15. n. 16. Sanctarel. de heresi cap. 18. num. 6.

Limita tertio in proprietate aduentitiorum quæ ob paternum crimen non publicantur, nec quoad proprietatem, quæ est filij, nec quoad usufructum viuentis patris, vide Azevedo d. l. 1. n. 208. Quæntera d. l. 1. n. 41. Sanch. d. lib. 2. c. 16. n. 9. Azor. institut. moral. par. 1. lib. 8. cap. 12. q. 15. Farinac. in tract. de heresi quest. 190 §. 1.

§. 1. num. 27. Quam quidem aduersionem proprietatem etiam ob filij. mil. crimen non publicari, sed manere apud patrem confirmatam cum ipsorum usufructu ad partem pertinere, tenent Franc. Lucan. in tract. de fisco. part. 2. princip. tit. de publicat. bonorum num. 3. Menoch. remed. 9. recuper. num. 66. Maranta de ordine iudic. par. 6. ad fin. num. 35. Peregr. d. tit. 1. num. 128. Alcan. d. effectu 2. n. 36. & 37. Mendez à Castro in l. cum oportet n. 85. & 92. C. de bonis quæ liberis. Sanch. d. lib. 2. cap. 15. num. 9. Sanctarel. d. tract. de heresi cap. 18. num. 3.

15 Limita quartò in castrensi, vel quasi filiorum, quod ob paternum crimen non publicatur cum sit filij, vide Azucado d. l. 1. num. 207. Quætera in suis question. criminal. tit. de quest. tangens punitiorem delictorum cap. 1. num. 34. Sanchez d. lib. 2. cap. 16. num. 1. Valquez d. l. 1. diff. 169. cap. 1. num. 10. Sanctarel. d. tract. de heresi cap. 18. num. 8. Et publicatis filijfamil. bonis ob eius crimen peculium castrense, vel quasi non publicari, sed deferri parti in patriæ potestatis solatium, tenent Menoch. d. remed. 70. Clar. d. quest. 78. num. 13. Honded. concil. 93. num. 37. volum. 1. Emman. Soarez de Ribeira in addit. ad Anton. Gomez tom. 2. vari. cap. 15. lit. D. Costa in §. cum in bello verbo patris num. 11. Alcan. d. effectu 2. num. 37. Peregr. de iure fisci lib. 5. tit. 1. num. 124. Malfard. de probat. conclus. 1158. num. 10. Mendez à Castro in d. l. cum oportet num. 84. Farin. in praxi crimin. quest. 23. num. 11. & 13. plures refert, & sequitur Sanch. d. lib. 2. cap. 15. à num. 4. & nouissimè Sanctarel. d. tract. de heresi c. 19. num. 1. Quamuis hoc peculium posse confiscari tunc Anton. Gom. d. num. 15. ad finem. Quætera d. cap. 1. num. 40. Peregr. d. tit. 1. n. 130. Azucad. d. l. 1. n. 210. Chald. Percira in l. si curatorem, verbo l. si num. 112. vers. sed in oppositum. Azor. d. par. 1. lib. 5. cap. 7. quest. 8. & par. 2. lib. 2. cap. 22. q. 8. Soar. de Fide. disp. 22. sect. 5. num. 9.

17 Limita quintò in feudis, quæ non confiscantur in præiudicium domini directi, vide Simanch. de Catholicis instit. tit. 9. num. 20. Guillem. in e. Raynuius, verbo & uxorem num. 244. Viuium. tom. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 81. num. vers. ceterum. Quætera d. cap. 1. n. 19. Penna ad direct. Inquisit. par. 3. q. 112. comment. 161. vers. quid si clericus bona feudalia habeat. Menoch. conf. 304. num. 13. Azor. d. par. 1. lib. 8. cap. 12. q. 10. Farin. in praxi crimin. q. 25. à num. 62. & nouissimè in tract. de heresi q. 190. §. 4. à num. 59.

18 Limita sexto in maioratu, qui ob delictum possessoris, qui eius primus institutor non est, confiscari non potest, ut per Simanch. d. tit. 9. n. 252. Quætera d. cap. 1. à num. 51. Azor. d. par. 1. lib. 8. cap. 12. quest. 13. Sanch. d. lib. 2. cap. 18. Nec etiam ipsius maioratus fructus vita possessoris durante publicantur, sed statim cum ipso maioriatu transeunt ad sequentem vocatum. Ita Clar. §. fin. quest. 78. n. 10. Gabr. lib. 7. commun. tit. de criminal. concl. 24. num. 3. Menoch. conf. 104. n. 42. Farin. d. q. 25. num. 35. Sanch. d. lib. 2. cap. 18. num. 15. nouissimè Mendez à Castro in praxi Lusitana lib. 1. cap. 2. num. 11. Contrariam tamen opinionem, immo fructuum commoditates ad fiscum durante possessoris vita pertinere, tenent Molina de primogen. lib. 1. cap. 20. num. 9. & lib. 4. cap. fin. num. 11. Bajar. ad Clar. d. quest. 78. num. 29. Peregrin. de iure fisci lib. 5. tit. 1. num. 101. Sayr. in clauis Regia lib. 9. cap. 7. num. 7. in fin. Molina de instituta tract. 2. disp. 470. vers. id præterea. & disp. 656. num. 6. Si tamen maioratus habeat clausulam in institutione, ut hora præcedente ante commissum delictum maioratus transeat in sequentem, valet huiusmodi institutio, nec dicitur clausula hæc appposita in fraudem fisci, licet in vita delinquentis Barbos. Collect. Tom. III.

priuetur commoditate, ex Bald. in l. parentes num. 1. C. de testib. Telli. l. 27. Taur. à num. 18. Molina de primogen. lib. 2. c. 12. num. 56. & l. 4. cap. ult. n. 16. Gregor. l. 6. verbo que la no pudiese tit. 11. part. 6. Menoch. de presump. lib. 3. q. 224. n. 50. & conf. 91. n. 6. Peregr. de iure fisci lib. 5. tit. 1. n. 103. Gutier. pract. l. 2. q. 66. D. Barbola in l. si ab hostibus §. fin. n. 21. ff. soluo matrim. Cabedo par. 2. Lusitan. decis. 96. n. 3. Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. c. 30. n. 4. & cap. 18. num. 25.

21 Limita septimò in iurepatronatus personali, & de per se principali & distincto, quod non includitur in confiscatione bonorum, nec de per se index laicus poterit illud confiscare ex defectu iurisdictionis, & incapacitate, sed remanebit penes delinquentem, donec per iudicem Ecclesiasticum priuetur tanquam indignus, de quo vide Roch. d. iurepatron. verbo ipse, vel is quest. 29. num. 69. Clar. §. fin. quest. 78. num. 8. Guillem. in cap. Rainuius verbo & uxorem decis. 5. num. 280. Simanch. de cathol. tit. 46. num. 63. Rojas sing. 117. num. 4. Molina de primogen. lib. 1. cap. 24. num. 6. Costa in c. si pater verbo Trebellianica num. 7. Perez ad l. 1. verbo si el que fuere quest. 8. tit. 6. l. 1. Ordin. plures Doctores refert Cened. ad Decretal. collect. 5. num. 3. quibus adde Viuium tom. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 31. n. 2. Quætera d. cap. 1. num. 49. & 50. Spino in speculo restam. gloss. 4. princip. num. 115. D. Sahagun in cap. quanto, supra de iurac. num. 2. cum segg. Surt. de alim. tit. 9. quest. 22. num. 28. Decian tract. crimin. lib. 5. cap. 44. num. 24. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 8. cap. 12. q. 9. Farin. in praxi crimin. part. 1. quest. 25. num. 151. & in tract. de heresi q. 190. §. 1. n. 24. Anton. Ricciol. d. lib. 5. cap. 34. Sanctarell. de heresi cap. 19. à num. 1. multos citat Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 19. à princ. alios congerit Nicol. Garc. de benefice. part. 5. cap. 9. n. 25. cum sequentibus.

22 Limita octauò in dote vxoris Catholicæ nescientis quòd vir esset hæreticus, quando cum eo nupsit, quæ non confiscatur propter mariti hæresim. Vide Simanch. de Catholicis instit. tit. 9. num. 66. Quætera d. cap. 1. num. 22. vers. aut contraxit ignoranter, & n. 24. vers. aut mulier ignorabat maritum. Decian. d. lib. 5. c. 45. num. 10. Soar. de Fide disp. 21. sect. 6. num. 8. Valq. 1. 2. disp. 169. cap. 2. num. 13. Sanctarell. de heresi cap. 9. num. 10. cum segg. Sanch. d. l. 2. cap. 17. à num. 3. Farin. d. quest. 25. à n. 111. & nouissimè in tract. de heresi q. 190. §. 3. num. 43. ubi num. 44. cum segg. ampliat ad bona paraphernalia vxoris; ad donationem propter nuptias; ad quæ sita ab vxore constante matrimonio, & ad res donatas vxori à consanguineis viri, nisi expresse fuerit tempore donationis dictum, quòd donatur ut marito acquiratur.

23 Reus læsa maiestatis, &c.] De penis illorum, qui committunt crimen læsa maiestatis plures Doctores agentes refert patens meus in comment. ad Ordin. Regiam Lusitan. lib. 5. tit. 6. §. 9. num. 2. Et quòd sint capite puniendi, constituit eadem Ordin. ibi, que morra morte natural. desumpta ex l. quisquis, in princip. C. ad legem Iuliam Maiest. ibi gladio feriat, & ex §. publica autem Instit. de publicis iudic. Decian. tract. crimin. lib. 7. cap. 39. Bernard. Muticel in pract. crimin. tit. de crimine læsa maiestatis humane à num. 35.

24 Nisi eis ad cor reuerentibus, &c.] Notatur ad hoc quòd hæreticus per poenitentiam non euadit poenam confiscationis bonorum, ut per Felin. hic not. 2. Brun. de heret. lib. 5. cap. 6. in fine Rojas eod. tract. p. 1. num. 118. Simanch. de Cathol. instit. tit. 42. n. 17. in fine. Sanch. in præcepta Decalogi l. 2. cap. 14. n. 12. nihilominus tamen Principes siue Ecclesiastici, siue temporales, quibus bona per confiscationem sunt acquisita, ex misericordia

dia hæretico pœnitenti bona confiscata condonare possunt vt habet text. in *presenti*, & gloss. hic verbo *misere*, notant Anch. atque Abb. n. 2. in 3. not. Felin. sub n. 2. *ibidem*, n. 3. ex generali consuetudine totius Italiæ receptum esse vt hæretico ad cor reuertenti bona confiscata condonentur, scribunt Paris. conf. 2. n. 185. lib. 4. Rebuff. de pacificis possess. num. 196. Clar. §. hæresis, sub num. 7. Decian. in tract. crimin. lib. 5. tit. 44. num. 10. Surd. conf. 386. n. 16. Farin. de hæresi quest. 190. n. 144. latè Anton. Ricciul. d. l. 5. c. 42. à princip. vbi n. 16. post gloss. hic, verbo ad audientiam, aduertit quod relapsus quamuis in conuenientibus animam admittatur ad pœnitentiam, tamen vbi traditur seculari, non remittitur illi confiscatio bonorum.

25 Exhereditatio filiorum, &c.] Notatur ad hoc quod ob paternam hæresim filij etiam Catholici paterna hereditate priuantur. Vide Couart. lib. 1. var. cap. 8. mon. 2. vers. primum an ob crimen. Clar. §. hæresis num. 12. vers. & scias, Simanch. de Catholicis inst. tit. 9. à n. 4. & tit. 29. à num. 11. Menoch. de arbitr. casu 546. n. 11. Rojas in heret. part. 2. num. 191. & sing. 54. Didac. Quanta in quest. criminal. rub. de hæreticis cap. 1. num. 20. Decian. tract. crimin. lib. 5. cap. 45. à num. 2. Iacob. de Grassiis in decis. aureis lib. 2. cap. 11. num. 51. & segg. Farinac. in praxi crimin. quest. 24. num. 54. & nouissimè de hæresi quest. 191. à num. 1. Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 27.

26 Amplia primò vt filij propter paternam hæresim etiam orthodoxi priuantur legitima, vide Griland. in tract. de hæreticis quest. 4. num. 1. & 2. Iacob. de Grassiis d. cap. 11. num. 9. Decian. d. cap. 46. num. 3. vers. & amplia. Quemadmodum quest. 24. num. 2. Farin. d. quest. 24. num. 44. & 45. & d. quest. 191. num. 2. Sanch. d. l. 2. c. 16. à num. 26.

27 Amplia secundò vt sicut filij propter paternam hæresim priuantur legitima, eadem ratione priuantur etiam alimentis, vide Laram in l. si quis à liberis §. si mater num. 16. ff. de liberis agnosc. Bacc. de non meliorandis filiabus cap. 15. à n. 25. Peniam in direct. Inquisit. part. 2. commento 9. Quanta in quest. crimin. rub. de hæresi cap. 1. num. 54. Decian. tract. crimin. lib. 5. cap. 45. n. 3. vers. amplia. Peteg. de iure fisci lib. 5. tit. 1. à num. 34. Molina de iustit. tract. 2. disp. 167. vers. obserua. D. Barbofi in l. 1. part. 4. num. 84. & 85. ff. soluto matrim. Sanch. d. lib. 2. cap. 16. à n. 25. & c. 27. n. 16. Rebello de oblig. iustitie part. 2. lib. 5. quest. 4. num. 33. Farin. in tract. de hæresi q. 191. n. 5. & 6. Chald. Pereira in comment. ad l. unicam C. ex delictis par. 5. n. 10.

28 Amplia tertio, vt patre hæretico existente filiaë fœminæ ex eius bonis, nec etiam dotem consequi debent, vide Simanch. de Catholicis institut. tit. 9. num. 23. & 24. Peregrin. d. lib. 5. tit. 1. num. 76. Surt. de alimentis tit. 6. quest. 31. num. 16. Quemadmodum quest. 24. Quanta d. c. 1. sub n. 20. D. Barbofi d. part. 4. n. 83. & 85. Chald. Pereira d. part. 5. n. 10. Farin. d. quest. 191. n. 8. Ignat. del Villar. in sylua respons. l. 1. resp. 12. num. 11. & 54. Rebello d. quest. 4. num. 32. vbi resoluit fiscum non teneri filiabus hæretici dotes præstare, sed potius dotes ab hæretico post lapsum in hæresim datas repeti per fiscum, etiamsi filiaë dotandæ natæ sint ante commissum hæresis crimen, quod etiam resoluunt post multos à se reatos Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 16. num. 25. & Ricciul. lib. 5. cap. 40.

SUMMARIVM.

1 Aduocati, vel notarij heretici, aut eorum defensoribus fauentes, seu iurgantibus sub eis patrocinantes, & pro illis instrumenta scribentes, infames sunt, & ab

illo officio suspensi.

2 Expressum specialiter plus rebus habet, quàm quod generaliter.

3 Aduocati infames sunt si præstent auxilium, consilium, hereticis, & eorum fautoribus, &c.

4 Aduocati non in causa hæresis, sed in alia causa criminali pro hæretico aduocantes, an huius texti penam incurrant, ostenditur.

5 Aduocati, & procuratores dari debent quando dubitatur an sit aliquis hereticus, & an id. de quo loquitur, sit heresis.

6 Bona defensorum, & fautorum hereticorum, ac criminum, &c. ipso iure confiscantur.

CAP. Si aduersus. XI.

Aduocati, & notarij, qui heretici, & eorum fautores in aliquo auxiliantur, consilium dant, vel fauorem, aut patrocinium præbent, in causis, vel factis, seu aliis sub examine prædictorum, aut si autem facere scripta, vel instrumenta publica pro ipsis, si inquam, hoc præsumpserint, sunt suspensi ab officio, & subiacent perpetuæ infamie. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innocent. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostien. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Martin. Socin. Vitian. in rationali lib. 5. not. Pontific. pag. 75. Alagona in compendio iuru Canonici pag. 64. remissimè Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Aug. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 4. c. 2.

Quia plus, &c.] Notatur ad hoc, quod plus rebus habet quod specialiter est expressum, quàm quod generaliter, vt per Tiraquell. de iure iur. gloss. 7. n. 14.

Vbi aduocatis, &c.] Notatur ad hoc, quod Aduocati infames sunt, si præstent auxilium, consilium fauorem, & patrocinium, non solum hereticis, sed etiam eorum fautoribus, defensoribus, & creditibus, si inquam, inhabiles ad officium exercendum, vt notant omnes in præfati, teste Sanctarel. in tract. de hæresi cap. 1. n. 2. sine. Item excommunicati sunt in constitut. Martin. V. quam refert Penia inter litteras Apost. & docent. Cuius de hereticis, num. 114. Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 20. Vgol. in Bulla Cœne, verbo fautores, in dist. 1. in princip. num. 6. vbi ait esse excommunicatos in Bulla Cœne, quod etiam dicit Iacob. de Grassiis in decis. aureis l. 5. c. 18. n. 39. Vtrum autem Aduocati huiusmodi prædictas penas incurrant si patrocinium præstent pro hereticis, eorumque creditibus, &c. non in causa hæresis, sed in aliis delictis, & causis affirmatiue respondent Host. n. 1. & 2. Zabarel. n. 3. & Henr. c. 6. in præfati. Carter. de hereticis n. 119. Angelus in summa, verbo hereticus n. 20. Alij verdè dicunt non esse defensores hereticorum itavt propterea incurrant excommunicationem Bullæ Cœne, per eum, qui defendit hereticum, non in causa hæresis, sed in alia causa criminali, ita Syluest. verbo hereticus l. n. 10. Tolet. lib. 1. c. 19. n. 7. quos refert, & sequitur Sanctarel. d. c. 11. n. 13.

Intellige tamen principalem conclusionem procedere, quando constat inquisitum esse hereticum, cum quando dubitatur, an sit hereticus, seu an id, de quo inquitur, sit heresis, debent dari Aduocati, & procuratores, possuntque illi absque aliquo penæ incursione talem de hæresi delatum, seu accusatum excusando defendere, Clar. in §. heresis num. 17. Simanch. de Catholicis tit. 12. num. 4. Afflict. in constitut. Regni de hereticis rubr. l. n. 94. Penia in 3. part. direct. Inquisit. comm. 36. num. 139. bene Zerola in prax. Episcop. part. 1. verbo heretici §. 15. Sanctarel. d. c. 11. n. 24.

In gloss. Auxilium, ibi, cum non solum bona debent confiscari, &c. Notatur ad hoc, quod bona defensorum, & fautorum hereticorum, ac creditum,

& receptatorum ipso iure confiscantur, vt per Host. hic n. 1. Dec. in trall. crimin. lib. 5. cap. 51. num. 79. Sanctarell. d. cap. 11. num. 28 in medio.

SYMMARIUM.

- 1 Laici non debent predicare, nec occulta conuenticula facere, nec Sacerdotes reprehendere.
- 2 Conuenticula occulta faciens habet presumptionem contra se.
- 3 Predicationis officium laici assumere non debent.
- 4 Predicandi officium, ad requiritur Ordinem sacerdotalem, an vero sufficiat aliquis ex sacris vel minoribus, ostenditur.
- 5 Episcopus habet fundatam intentionem, vt ad eum spectet collatio beneficiorum in sua diocesi existentium.

CAP. Cum ex iniuncto. XII.

Laici, qui celebrant occulta conuenticula, vel officium predicationis Christi sibi usurpant, seu eludunt simplicitatem Sacerdotum, aspernantes eorum consortium, reprehensione digni sunt, quia Christus lux odit tenebras, & iussit predicari omni creaturæ in lumine, & super tecta. Colligitur ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Anania, Host. Butr. Anch. Panor. Felin. Mar. Socin. Viu. in ration. lib. 5. iuris Pontifici pag. 76. Alagona in compendio iuris Canon. pag. 646. remissive Ximen. in conc. p. 1. & 2. extat integra lib. 2. registr. Innocent. III. & refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 5. tit. 4. cap. 3.

2 **Occulta conuenticula.** Vnde contra eos, præsumitur, Tirag. de retract. tit. 2. in præfat. num. 13. & 14. & de poenis temp. c. 11. num. 11 cum seqq.

3 **Officium predicationis Christi sibi usurpant.** Ergo laici predicationis officium assumere non possunt, verum, qui sacerdotio, aut aliis duobus sacris Ordinibus insignitus non esset, vtrum assumi, vt prædict, necne, possit, dubitatum fuit, & Nauar. conf. 2. de tempor. ordin. in antiq. alias conf. 7. sub tit. de Officio Ordinarij in nouis, tuctur affirmatiuam partem, respondens text. dicentij, ne aliquis præter sacerdotes Domini audeat predicare, in c. adiciamus, 16. q. 1. vt procedat in eo, qui propria, & ordinaria auctoritate predicare præsumit, qualem quidem auctoritatem habent curati. Mihi tamen non exilis de hac Nauarri sententia videtur dubitatio, si veritate fulcitur, quod tradit Henricus in summa lib. 7. cap. 28. §. 8. in text. & comment. quod Paul. III. Societati Iesu indulserit, vt ipsius Regulares valeant prædicare, licet sacris initiati non sint, nisi enim ius contradiceret, in casum particulari priuilegio Paul. III. Iulius concessisset.

Tam institutio, &c. Notatur ad hoc, quod Episcopus habet fundatam intentionem, vt ad eum spectet collatio beneficiorum existentium in sua diocesi, vt per Ioseph. Ludou. rom. 3. comm. opin. tit. de beneficiorum collatione, concl. vnic. in primo. Flamin. de refig. l. 7. q. 14. n. 2. cum seqq. Chald. Percira de potestate eligendi c. 6. n. 14.

SYMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hunc text. scribentes.
- 2 Hæreticus pure mentalis non incurrit poenas in hoc text. comminatas.
- 3 Index secularis in causa hæresis est merus executor.
- 4 Hæretici qualiter per publicas, & supremas potestates sint puniendi, remissive.
- 5 Inquisitores & alij indices Ecclesiastici tradentes rerum

Barbof. Collect. Tom. III.

Curia seculari nullam incurrunt irregularitatem, etiam si reus mortis poena afficiatur.

- 6 Clericus hæreticus prius degradatur, & iudici seculari postea traditur animaduersione debita puniendus.
- 7 Bona clerici hæretici, que ex Ecclesia, vel eius respectu acquisiti, eidem Ecclesie restituenda sunt.
- 8 Patrimonialia bona confiscata propter crimen hæresis sunt applicanda fisco Ecclesie Episcop.
- 9 Incurtus ille dicitur in delicto, contra quem maleficium probatur.
- 10 Hæreticus ipso iure est censendus ille, qui propter causam ad fidem spectantem est excommunicatus, & per annum in tali excommunicatione permanens.
- 11 Excommunicatus ex alio delicto propter hæresim, & per annum in excommunicatione permanens, non est habendus, nec condemnandus tanquam hæreticus, sed tanquam suspectus de hæresi.
- 12 Inquisitores contra hæreticam prauitatem possunt procedere, & inquirere contra persistentem in excommunicatione per annum.
- 13 Insuper de his in excommunicatione ad effectum, vt suspectus habeatur de hæresi, qua requirantur ostenditur, & num. 14.
- 15 Annus, quo quis ob peccatum hæresis permansit in excommunicatione, debet esse continuus.
- 16 Verba, ex tunc veteri hæretici, &c. sunt late sententia.
- 17 Filij hæreticorum, quorum statua combusta fuerunt, ant incident in poenas, ac si parentes verò ob hæresim combusti essent, ostenditur.
- 18 Index, qui negligit facere insitiam excommunicatur.
- 19 Index ex negligentia male indicans facit litem suam.
- 20 Credentes hæreticorum qui dicantur, ostenditur.
- 21 Credentes hæreticorum excommunicantur, i. curruntque poenas in iure statutas contra hæreticos, & in excommunicatione per annum permanentes ipso iure sunt infames, & priuandi omni officio, & beneficio Ecclesiastico.
- 22 Receptatores hæreticorum, qui dicantur, remissive.
- 23 Fautores hæreticorum, qui dicantur, ostenditur.
- 24 Hæretici, eorumque fautores sunt infames.
- 25 Hæretici publica officia obire non possunt.
- 26 Hæretici non possunt creari defensores ciuitatum, nec vocari ad consilia, nec esse milites, aut Advocati.
- 27 Hæretici, eorumque fautores, defensores, &c. repelluntur à testimonio.
- 28 Hæreticus testari non potest.
- 29 Testamentum hæretici, & qualibet alia dispositio, etiam ad prius causas, est nulla.
- 30 Testari non potest hæreticus, sine post sine ante sententiam declaratoriam criminis, etiam inter liberos orthodoxos.
- 31 Hæreticus cuiuscunque successionis est incapax, sine successio illi defertur iure communi, sine militari, aut fideicommissi, vel per viam contractus inter viuos, & num. 22.
- 32 Hæreticus reconciliatus nanciscitur vitamque testamenti factionem.
- 33 Alimentorum legati capax est hæreticus, quamuis ceterorum relictorum sit incapax.
- 34 Hæretici non possunt esse indices & processus coram eis agitati ac sententia per ipsos lata sunt ipso iure nulla.
- 35 Sententia lata ab excommunicato est nulla.
- 36 Instrumenta per notarium hæreticum confecta nullius sunt momenti.
- 37 Delicta nonnunquam dignitate augentur.
- 38 Sepultura Ecclesiastica priuantur hæretici.
- 39 Predicandi officium nullus potest sibi assumere sine superioris licentia.

G 2

41 Episcopus

- 41 Episcopus volens predicare in aliena diocesi tenetur obtinere licentiam ab Episcopo illius diocesis.
- 42 Secularis, vel regularis clericus predicare volens qualiter teneatur ab Episcopo licentiam obtinere, ostenditur.
- 43 Regulares in Ecclesiis suorum ordinum predicantes non obtenta Episcopi licentia, non ab eo, sed à suis superioribus puniri debent.
- 44 Episcopus non potest excommunicare regulares predicantes sine eius licentia.
- 45 Hæresis crimine proceditur per inquisitionem nulla precedente infamia, aut diffamatione.
- 46 Testes duo fide digni & omni exceptione maiores sufficiunt ad convincendum hæreticum.

CAP. Excommunicamus. j. XIII.

- 1 Hæretici omnes quocunque nomine dicantur excommunicationi subiaceant. Colligunt ex Ordin. Abbas antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Holtienf. Butr. Anch. Panorm. Felin. Marin. Socin. Viuian. in rationali lib. 5. in iuris Pontif. pag. 77. Alagona in compendio iuris Canonici pag. 646. remissive Ximen. in conc. p. 1. & 2. defumitur ex Concil. generali Lateranen. sub Innocent. III. cap. 3. & refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 5. tit. 4. cap. 1.
- 2 Excommunicatio comminata in hoc text. & in prima clausula Bullæ in Cæna Domini contra quoscunque Hæreticos, Apostatas, & Schismaticos non comprehendit hæreticum purè mentalem, seu per occultum, qui mente solum est hæreticus, nec ullis signis hæresim internam manifestavit, ac proinde alias pœnas contra hæreticos impositas non incurrit, ita plures, quos refert Cened. ad Decretal. collect. 103. num. 2. quibus adde Azor. instit. moral. part. 1. lib. 5. cap. 10. & lib. 8. cap. 10. quæst. 3. cum tribus seqq. & cap. 19. quæst. 4. Valquez part. 2. disput. 160. num. 20. Ludovic. Carbon. de legibus lib. 8. disp. 14. Salas eod. tract. disput. 19. sect. 1. Valent. 2. 2. disput. 7. quæst. 5. punct. 7. & quæst. 11. punct. 3. Becan. de Fide cap. 15. quæst. 1. num. 2. Turrian. eod. tractat. disput. 56. dub. 2. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 4. num. 20. Avila eodem tract. part. 1. dub. 10. conclus. 1. & part. 7. disput. 2. dub. 1. Soar. tom. 5. disp. 21. sect. 2. num. 1. & disp. 4. sect. 2. num. 1. & in tract. de legibus lib. 3. cap. 13. & lib. 4. cap. 12. & in tract. de Fide disp. 21. sect. 2. num. 4. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 17. quæst. 5. num. 58. Nicol. Garcia de beneficiis part. 11. cap. 10. num. 91. Sanch. in præcepta Decal. lib. 2. cap. 8. num. 2. & 3. Anton. Ricciul. in tract. de iure person. lib. 5. cap. 10. num. 13. Farinac. de hæresi quæst. 192. num. 6. Sanctarell. eodem tract. cap. 3. num. 5. vbi n. 6. citat, & reprobat plures contrarium tenentes, videlicet hæreticos mentales, seu per se oculos esse excommunicatos, & Ecclesiam habere iurisdictionem in actus purè internos, possèque illos punire per excommunicationem, ex quorum numero sunt multi Iurisperiti, vide Tiraquell. in l. si inquam, verbo reuertatur numero 240. Ceval. quæst. 698. Azaved. l. 1. num. 151. & seq. tit. 3. l. 8. noua recopil. Spin. in speculo testamen. gloss. 7. à num. 13. Menoch. de arbit. casu 360. num. 6. & 7. & alij plures ab ipsis relati.

§. Damnati.

- 3 Damnati de hæresi tradi debent brachio seculari debita pœna puniendi, quorum bona, si sunt laici, confiscantur, si clerici, applicantur Ecclesiis, à quibus stipendia receperunt. Colligunt Doctores in principio text. citati.

Secularibus potestatibus, &c.] Nota, quod iudex secu-

laris in causa hæresis metus executor est, nec de processu, nec de sententia, aut mandato Inquisitoris, nec de crimine hæresis, propter quod ei remittitur puniendus, cognoscere potest, etiam si mortis pœna imponenda sit, de quo vide Lucern. Inquisit. in verbo executio contra damnatos. Gondif. Villadiego de hæresi, quæst. 19. vers. an iudex secularis, Ioan. Rojas de prim. leg. Inquis. num. 450. Simanch. de Cathol. instit. cap. 36. ex num. 4. Zanchin. de hæresi, cap. 8. in lit. A. Penia in direct. Inquisit. part. 3. schol. 99. vers. ex hac occasione, plures DD. refert Cened. ad Decretal. collect. 55. num. 1. quibus adde Soar. de Pace in pract. tom. 2. prelud. 2. num. Curia Philipp. part. 3. §. 3. num. 19. Ludou. Mirand. de ordine iudiciario q. 1. art. 5. concl. 5. Mendes à Castro in praxi Lusitana lib. 2. c. 1. num. 26. Farinac. in tract. de hæresi q. 186. num. 162.

Animaduersione debito puniendi.] Qualiter autem hæretici per publicas, & supream potestates sint puniendi, & an pœna mortis afficiendi, dicam ad gloss. verbo puniendi, in cap. excommunicamus 15. infra hoc tit.

Hinc nota Inquisitores, & alios iudices Ecclesiasticos tradentes reum iudici seculari nullam incurere irregularitatem, quamvis reus pœna mortis afficiatur, vt docent Simanch. de Cathol. instit. c. 34. n. 38. Felician. de censur. tit. de irregular. cap. de secunda species irregularitatis que contrahitur extra bellum, vers. Inquisitor tradens, Viuald. in candelab. aureo tit. de irregul. ex homicid. var. num. 246. Pen. in direct. Inquisit. part. 2. comment. 20. ex pag. 131. Maiol. de irregul. lib. 5. cap. 48. §. 2. n. 9. Couarr. in Clement. si fructus part. 2. §. 5. num. 6. Penia in direct. Inquisit. part. 2. comment. 20. pet. l. 3. vers. sed dubium occurrit, tit. 4. l. 8. Ordin. Azaved. ad Curiam Pisanam lib. 2. c. 2. n. 1. Avila de censur. part. 7. disp. 5. sect. 1. dub. 2. Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verbo hæretici §. 1. Sanctarell. in tract. de hæresi cap. 26. num. 7. vbi num. 8. cum Penia, Avila, Henric. tenet Inquisitores nullam irregularitatem incurere, etiam si non præmittunt protestationem, & insunt pro sententia executione, & iudex secularis illam differat.

Prius à suis Ordinibus degradatus.] Notatur ad hoc, quod clericus hæreticus prius degradatur, & iudici seculari postea traditur animaduersione debita puniendus, vt per Cened. collect. 55. num. 5. & plures citatos à Sanctarell. d. tract. de hæresi cap. 26. num. 1. vbi num. 2. ait clericos in minoribus Ordinibus constitutos degradari tantum verbaliter, & non realiter, antequam morti tradantur, & n. 6. quod clericus ablat verbaliter degradatur, & per sententiam relinquatur Curia seculari in tantum, quod sine alia actuali degradatione, etiam pœna mortis à iudice laico puniri poterit, addens ex aliis melius esse, vt prius degradetur actualiter.

Applicetur Ecclesiis.] Notatur adhuc, quod bona clerici hæretici, quæ ex Ecclesia, vel eius respectu acquisiuit, eidem Ecclesiis restituenda sunt, de quo vide Couarr. 2. var. cap. 9. num. 12. Clar. §. hæresis num. 13. vers. punctus est, Simanch. de cathol. instit. c. 9. num. 89. Anton. Scap. de iure non scripto lib. 5. c. 133. Penia in direct. Inquisit. part. 3. schol. 154. refert DD. Cened. collect. 55. n. 6. quibus adde Peregrinum de iure fisci lib. 5. tit. 1. n. 97. in fine, Valquez 1. 2. quæst. 96. m. 5. disp. 196. n. 2. num. 19. vers. 9. Azor. instit. moral. part. 1. lib. 5. cap. 13. quæst. 14. Chald. Pereira in commentariis ad l. 1. c. 1. de delict. defunct. part. 5. num. 7. Sanch. in præcept. Decal. c. 20. num. 24. latè Sanctarell. d. tract. de hæresi c. 27. n. 1. vbi aduertit, quod quando clericus à pluribus Ecclesiis stipendia accepit, eius bona confiscata pertinent ad omnes illas Ecclesias iuxta proportionem stipendij accepti.

Ampli,

Amplia, vt bona patrimonialia confiscata clericorum applicanda sint fisco Ecclesiæ Episcop. vt per Zabarell. in clementina 2. de hæreticis §. Inquisitoribus num. 3. & ibi Imola num. 8. Bernard. in pract. cap. 124. num. 4. Pergr. de iure fisci lib. 4. tit. 5. num. 31. Butsat. conf. 43. num. 37. & 38. lib. 1. Syluest. verbo hæreticum 1. num. 13. Farinac. de hæresi quest. 190. §. 11. num. 154. cum segg. Sanctarell. d. c. 23. quamuis alij velint esse applicanda fisco seculari, vt per Azeued. l. 1. num. 200. tit. 3. lib. 8. noue recopil. Couarr. lib. 2. variar. c. 9. num. 12. qui referunt in Regno Castellæ bona clericorum applicari fisco seculari, idem etiam affirmat Salzed. ad Bernard. d. cap. 114. lit. F. dicens talem esse consuetudinem in Hispania, & Gallia, quod de Gallia receptum esse affirmat Guillelm. Benedict. in cap. Raynurus, verbo & uxorem num. 242. cum segg. de testam.

§. Qui autem.

Suspecti de hæresi nisi debite se purgauerint iuxta considerationem suspicionis, & qualitatem personæ, debent excommunicari, & vitari donec satisfaciant, & si per annum persistierint in excommunicatione, tanquam hæretici condemnandi sunt. Colligunt Doctores in princ. text. citati.

Inueni fuerint, &c.] Nota, quod ille dicitur inueni in delicto, contra quem maleficium probatur, vt per Palat. in repetit. cap. per uisitas, de donat. inter vi- rum. notabil. 3. §. 21. num. 14.

Quod si per annum in excommunicatione, &c.] Notatur ad hoc, quod ille, qui propter causam ad fidem spectantem est excommunicatus, & per annum in tali excommunicatione permansit, vt hæreticus debet haberi, vt per Vgol. de censur. tab. 1. cap. 14. §. 3. num. 2. Direct. Inquisit. part. 3. quest. 124. vbi Penia comm. 49. §. quod si is, Menoch. de arbit. casu 415. num. 6. Clar. in §. hæresis num. 21. vers. hoc autem conclusio, Couarr. in cap. alma mater. part. 1. §. 7. num. 11. Simanich. de ca- ribolici tit. 2. n. 9. & tit. 24. num. 2. Rojas sing. 60. num. 3. Scaccia lib. 1. de iudicijs causarum c. 98. num. 36. Salzed. ad Bernard. cap. 116. num. 12. Sayr. de censur. lib. 2. c. 10. num. 11. Cened. pract. lib. 1. quest. 15. Sanctarell. in tract. de hæresi cap. 4. num. 1. Ratio est, quia quando excom- municatio est lata pro crimine infestente priuationem ipso iure persistens in excommunicatione per an- num, iuris præsumptione videtur fateri crimen, ob quod excommunicatur, cap. rursus 11. quest. 3. cum si- milibus citatis à Ricciul. in tract. de iure person. lib. 4. cap. 7. num. 4. Extende huiusmodi excommunicatum propter crimen hæresis, & per annum in excommu- nicatione permanentem ipso iure absque alia senten- tia condemnatoria esse habendum, vt hæreticum, vt per Hostiens. hic num. 7. & 8. Ioan. Andr. num. 4. Panof. num. 11. Socin. num. 14. Anch. n. 4. & 5. Anania n. 6. & Burr. num. 17. Requiritur tamen sententia declarato- ria, vt per Scaccia d. c. 98. num. 10. Sanctarell. d. c. 4. n. 2. aduertens eum Zanch. Tabien. Penia, & alijs, quod ad hoc, vt tanquam hæreticus condemnetur, debet citari ad se pugnandum de suspicionem, quod sit hæreticus, quia nempe per annum inforruit in excommunica- tione, & scribit Menoch. d. casu 416. num. 69. iudicem antequam condemnet prædictum tanquam hæreti- cum, debere illum citare ad comparandum, & alle- gandam causam, quare non debeat declarari excom- municatus, nam qui per annum permansit in excom- municatione, non potest declarari tanquam suspectus de hæresi, si probet se fuisse legitime impeditum, & ita non potuisse se præsentare, Salzed. ad Bernard. d. c. 116. n. 12. idem dicendum si infra annum petiit absolui, Nauarr. conf. 7. num. 7. sub hoc tit.

Barbol. Collect. Tom. III.

Qui vero ex alio delicto præter hæresim fuit excom- municatus, & in excommunicatione illa perman- sit per annum, non est habendus, nec condemnandus, tanquam hæreticus, sed solum vt suspectus de hæresi, vt patet ex Conc. Trid. sess. 25. de reform. cap. 3. ita docent Abb. hic num. 7. Locat. in iudic. Inquisit. verbo excommunicati num. 2. Grillan. de hæreticis, quest. 8. num. 4. Couarr. in cap. alma mater part. 1. §. 7. a num. 10. Duen. à reg. 153. vers. quarto amplia, Rebuff. in repetit. c. postulatorius, de clerico excomm. ministr. à n. 108. & in pract. tit. declaratio nona prouis. in verb. reque absol- uentes, num. 10. Marant. de ordine iudic. part. 6. cap. de con- tumac. num. 35. direct. Inquisit. part. 2. quest. 47. n. 6. & 7. Lælius Zech. in summa part. 1. tit. de Fide rubr. de hære- tici c. 15. n. 13. Maiol. de irregul. lib. 3. c. 21. n. 12. Marc. Anton. Genuen. in pract. Archiepiscop. Neapolis c. 84. num. 8. Fuscus de visit. lib. 1. c. 29. n. 2. Percz l. 1. vers. & excommunicatus persistens tit. 5. & l. 9. in gloss. verbo stu- nuere tit. 19. lib. 8. Ordin. Hamad. l. 3. 2. gloss. 2. à princip. tit. 19. part. 1. Jacob. de Grass. in decis. aureis lib. 2. c. 76. n. 8. Salzed. ad Bernard. in pract. c. 118. n. 4. cum segg. in nouiss. impress. Azeued. l. 14. n. 14. tit. 1. lib. 4. noue recopil. & l. 1. n. 213. tit. 5. lib. 8. Fr. Emmanuel. quest. regul. tom. 2. quest. 103. art. 3. Hic enim censetur male sentire de Fi- de, & de potestate Ecclesiæ, ac propterea Inquisitores possunt procedere contra eum, & inquirere quid de Fi- de, & potestate Ecclesiæ sentiat, vt ex Simanich. Couar. Gutier. & alijs comprobatur Sanctarell. in tract. de hæresi c. 4. n. 4. in fine, & ideo necesse est, quod in casu, in quo agitur contra excommunicatum, tanquam contra sus- pectum de hæresi, fiat processus ab inquisitoribus super hæretica prauitate deputatis est constituit. Pij V. de qua meminerunt Seraphin. decis. 1285. num. 1. & 4. Anton. Ricciul. in tract. de iure person. lib. 4. cap. 8. num. 13.

Multa autem requiruntur, vt quis dicatur infor- descens in excommunicatione, id effectum vt suspec- tus habeatur de hæresi, priuaturque beneficijs, quo- rum duo principaliora sunt. Primum est, quod perse- uerantia sit cum animi pertinacia, quæ includat con- temptum Clauium, vt censuit Rota in Osen. Archi- diaconatus 16. Maij 1603. coram illustrissimo Card. Lancel. apud Farin. tom. 2. conf. decis. 196. n. 5. & iterum in ead. 24. Maij 1607. coram R. P. D. Pamphilio apud Farinac. decis. 132. n. 7. part. 1. recent. Et ideo ad effectum docendi de infordescencia, est opus docere in primis excommunicatum habuisse notitiam excommunica- tionis, alias sine notitia non potest dari contumacia, & consequenter contemptus. Rota in d. Osen. Archi- diacon. 11. Iunij 1602. coram Illustrissimo Lancel. apud Farinac. d. tom. 2. conf. decis. 181. n. 2. Sic etiam is qui in- tra annum instetit pro absolutione, non potest dici quod perseverauit in excommunicatione per annum, ita Rebuff. in d. cap. postulatorius num. 256. Ant. Ricciul. d. lib. 4. cap. 8. n. 5. Sanctarell. d. cap. 4. n. 3. in princip. vnde Rota in d. Osen. Archidiacon. 16. Maij 1603. censuit non posse dici perseverasse in excommunicatione eum qui petiit absolutionem, & obtinuit supplica- tionem signari, quamuis deinde eam non expedit, etiam ex simplici mutatione voluntatis, & quamuis post petitam absolutionem excommunicatus fecerit alios actus illicitos, & damnosos, quia isti operantur, vt de nouo dicatur excommunicatus, non autem, quod tollatur actus præcedens petite absolutionis, dic etiam non potest dici perseverasse in excommu- nicatione, & consequenter infordescencia contra- xisse eum, qui fecit diligentias pro obtinenda absolu- tione, & obtinere non potuit, vel aliquo impedimento impeditus non potuit comparere. Ricciul. dist. c. 8. n. 9. & 10. Sanctarell. dist. cap. 4. n. 3. & 4.

G 3 Secum

segg. Soar. de Fide disp. 1. 4. sect. 1. num. 6. Anton. de Soufa in rell. de censur. Bullæ Cœne cap. 2. disp. 1. 1. Sanctarell. de hæresi cap. 1. 1. a princip. ubi num. 20. refert hæreticorum fautores esse excommunicatos in Bulla Cœne, & quod si in excommunicatione per annum permanserint, ipso iure fiunt infames, & inhabiles ad publica officia, & ad hoc citat text. in præfenti.

24 Ipso iure sit infamis.] Notatur ad hoc, quod hæretici eorumque fautores sunt infames, ut per Peniam in direct. Inquisit. part. 1. comment. 4. Grillan. de hæreticis q. 3. n. 1. Azor. in Institut. moral. part. 1. lib. 8. c. 13. quest. 8. vers. septima. Soar. de Fide disp. 2. 1. sect. 5. num. 3. Sanctarell. in tract. de hæresi c. 2. 5. num. 10. Quam quidem infamiam incurrit eo ipso, quod incidit in hæresim, interveniente tamen sententia declaratoria criminis, non verò necessarii requiritur condemnatoria, ut tenent Azor. loco proxime citato, & Sanch. in præcept. Decal. l. 2. c. 26. num. 1. Farinac. de hæresi quest. 189. n. 56. Sanctarell. ed. tract. c. 2. 5. n. 10 in medio. Quamvis hæreticos esse ipso iure infames ante omnem iudicis sententiam teneant Rojas sing. 81. Penia in direct. Inquisit. part. 1. comment. 4. Peregr. de iure fisci l. 5. tit. 1. n. 1. 2. vers. notandum tamen. Azuned. l. 3. n. 32. tit. 3. lib. 8. noua recopil. Soar. d. sect. 5. num. 4.

25 Nec ad publica officia. &c.] Nam cum hæretici infames sunt, publica officia obire non possunt, ut per Socin. hic num. 34. Rojas sing. 36. Decian. in tract. crimin. lib. 5. c. 43. num. 6. Farinac. de hæresi quest. 189. num. 44. Ricciul. de iure person. lib. 5. c. 20. num. 6. Sanctarell. d. c. 2. 5. num. 11. Et ideo non possunt creati defensores ciuitatis, l. iubemus, C. de Episcop. audien. nec vocari ad consilia text. in præfenti. & authent. credentes, C. hoc tit. referunt Ricciul. d. c. 26. num. 7. & Sanctarell. d. n. 1. vers. heretici. Nec item possunt esse milites, ut constat ex l. quicunque §. nullum, C. hoc tit. & ex aliis adductis per Decian. lib. 6. c. 43. n. 4. & Sanctarell. loco proxime citato. Non possunt gradum doctoratus adipisci, aut aduocationis munere fungi, ut habetur in præfenti, in direct. authentica credentes, ut ex aliis docent Ricciul. d. c. 20. n. 11. & 13. Sanctarell. d. n. 1. vers. nec possunt.

27 Nec ad testimonium admittuntur.] Not. tut. ad hoc, quod hæretici, eorumque fautores, defensores, receptatores, & credentes repelluntur à testimonio faciendo, ut per Menoch. conf. 149. num. 28. Rebuff. de reprob. testium. num. 26. Farinac. in praxi crimin. quest. 56. num. 206. Sanctarell. de hæresi cap. 25. num. 11. prope finem.

28 Sit etiam intestabilis.] Notatur ad hoc, quod hæreticus testari non potest, ut per Bursat. confil. 280. num. 1. Rojas sing. 61. n. 2. Spin. in speculo testamentorum gloss. 11. rub. num. 42. Greg. l. 7. verbo Catholicos tit. 7. part. 6. & l. 2. verbo de suis hijs. tit. 26. part. 7. Simanch. de Catholicis tit. 9. a. num. 3. Penia in direct. Inquisit. part. 2. comment. 9. Sanch. in præcept. Decal. l. 2. c. 24. num. 1. cum segg. Anton. Ricciul. de iure personarum c. 28. a princip. Farinac. de hæresi quest. 9. num. 89. Sanctarell. eodem tract. cap. 15. num. 1. & speciale est in excommunicato propter hæresim, cum quilibet alius habeat utramque testamenti factionem, ex Mench. Illustrum c. 102. num. 5.

29 Amplia supra proxime adductam conclusionem, ut procedat etiam hæreticus testetur ad pias causas, nihilominus enim testamentum, & quolibet alia dispositio est nulla, Carter. de hæreticis, num. 151. Locat. in iudiciali Inquisit. verbo pena num. 9. vers. decimo septimo. Farinac. d. quest. 9. num. 92. Ricciul. d. cap. 28. num. 5. Sanctarell. d. cap. 15. num. 1. vers. nec potest. Secundò amplia, ut procedat, siue testatur testimonio, siue codicillis, siue quolibet alio genere voluntatis, Rojas sing. 185. num. 6. Ricciul. d. cap. 28. n. 4. Tertio amplia,

ut neque possit testari inter liberos Orthodoxos, gloss. verbo ipso iure, vers. sic puto in cap. cum secundum leges, de hæreticis lib. 6. Simanch. de catholicis tit. 9. n. 4. Sanctarell. d. num. 1. vers. nec potest, in fine. Quarto amplia, ut procedat siue testamentum sit conditum post, siue ante sententiam declaratoriam criminis, quia ad istum effectum ea sequuta retrotrahitur ad diem patrarum criminis, & testamentum habetur perfide, ac si fuisset conditum post sententiam, ita Penia in direct. Inquisit. part. 3. comment. 165. vers. rursus, Peregr. de iure fisci lib. 5. tit. 1. num. 172. vers. notandum tamen. Ricciul. d. cap. 28. num. 9. quicquid contrarium, videlicet, quod ante declaratoriam sustineatur, sed ea sequuta reuocatur, teneant Decian. tract. crimin. lib. 7. c. 40. n. 20. Tello l. 4. Tauri num. 34. Valq. l. 2. quest. 96. artic. 3. disp. 171. cap. 1. num. 11. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 95. vers. sciendum est, Sanch. d. cap. 24. num. 3. Sanctarell. d. cap. 15. num. 2.

Nec ad hereditatis successionem accedat.] Notatur ad hoc, quod hæreticus cuiuscunque successionis est incapax, ut per Quemada in quest. fiscal. q. 18. Simanch. de Catholicis, tit. 9. num. 124. Menoch. confil. 186. num. 14. Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 44. num. 17. Rojas sing. 79. Valq. l. 2. disp. 169. cap. 3. num. 32. Azor. in Institut. moral. part. 1. lib. 5. cap. 8. quest. 1. & lib. 8. c. 12. quest. 8. Farin. de hæresi quest. 179. num. 94. Quamvis hæreticum posse succedere, esseque incapax hereditatis ante sententiam criminis declaratoriam teneant Lessius de iustitia lib. 1. cap. 19. dub. 5. num. 52. Sanch. d. lib. 2. cap. 14. num. 34. Sanctarell. d. tract. de hæresi c. 15. num. 3. respondentes ad text. in præfenti, quod scilicet procedat, quando credentes, fautores, &c. fuerint declarati excommunicati, & per annum permanentes in excommunicatione noluerint satisfacere, quæ quidem responsio licet in terminis text. procedere videatur, prior tamen opinio sicut est receptior, ita & verior, quare ad aliquas eius ampliationes, & limitationes deueniendum.

Amplia primò, ut procedat, siue successio illi deferatur iure communi, siue iure militari, siue iure fidei commissi, institutionis, aut legati particularis, ut post multos à se relatos resoluit Ricciul. d. l. 3. c. 27. num. 5. & 4. Secundò amplia, ut procedat etiam successio deferatur per viam contractus inter viuos, Azor. d. lib. 5. cap. 8. quest. 1. & lib. 8. cap. 12. quest. 8. Sanch. d. cap. 14. num. 36. Ricciul. d. cap. 27. num. 5. Tertio amplia, ut procedat etiam successio, aut relictum deferatur vigore maioratus, seu primogenituræ, ut per Meres in tract. de maioratu part. 1. q. 1. num. 59. cum segg. quem referunt, & sequuntur Sanch. sub d. num. 32. circa medium, Ricciul. d. c. 27. num. 6.

Limita ne procedat in hæretico reconciliato, is enim per reconciliationem nanciscitur utramque testamenti factionem, quæ sibi suffragatur, ut in futurum possit testari, & hæres institui, ut per Sanch. d. cap. 14. num. 40. Ricciul. d. c. 27. n. 17. Secundò limita ne procedat in legato alimentorum, cuius hæreticus est capax, quamvis exterorum relictorum sit incapax, ut per Bos. tit. de publicat. bonorum, n. 72. Botgnin. tract. de usufructu, num. 238. Sard. de aliment. tit. 9. quest. 33. num. 7. 8. & 9. Sanch. d. lib. 2. cap. 14. num. 41. Molin. tract. 2. disp. 154. col. 2. vers. de iure Ciuili. Sanctarell. d. tract. de hæresi c. 15. n. 7. Ricciul. d. c. 27. n. 19. quicquid contrarium velit Menoch. conf. 185. n. 8.

Eius sententia nullam obtineat firmitatem.] Notatur ad hoc quod hæretici non possunt esse iudices, & ab eis sententiæ latæ sunt nullæ ipso iure, ut per Ioan. Andr. num. 15. Hostiens. num. 19. Socin. num. 39. & alios in præfenti, Decian. tract. crimin. lib. 5. cap. 43. num. 3. & cap. 51. num. 79. Ricciul. d. lib. 5. cap. 20. num. 9. vers. sicut,

fieri, Sanctarell. d. tract. de heresi cap. 2 §. num. 11. in medio. Et processus coram iudice heretico agitur est nullus ipso iure, Marant. de ordine iudic. part. 4. dist. 16. num. 77. Rojas singul. 88. à num. 3. Ricciul. & Sanctarell. locis proxime citatis. Et hinc notantur aliqui sententiam latam ab excommunicato esse nullam, vt per Marant. part. 6. princip. num. 99. Vantium de nullis. tit. de nullis. ex defectu intrinsec. n. 137.

37 Si tabellio instrumenta, &c.] Notatur ad hoc, quod instrumenta per notarium hereticum confecta nullius penitus momenti censentur, vt per Hostiens. num. 19. Henric. num. 10. Abb. antiq. num. 2. Anch. num. 5. Ioan. Andr. num. 15. & Socin. num. 39. in presenti, quos refert Sanctarell. d. tract. de heresi cap. 2 §. num. 11. ante finem. quod est intelligendum de instrumentis factis à tabellionibus, postquam in heresim lapsi sunt, vt notant Rojas singul. 98. num. 2. Scacci. de indic. cap. 9 §. num. 19. si verò ad fidem redierint, poterunt officium notarij exercere, vt ex Riminald. iuniori consil. 185. aduertit Sanctarell. loco proxime citato.

38 Vt in quo maior est culpa, &c.] Notatur ad hoc, quod delicta nonnunquam dignitate augentur, vt per Tiracq. de nobilit. c. 20. num. 116. cum seq. & de penis temper. causa 31. num. 17.

39 Tradere sepultura] Notatur ad hoc, quod heretici priuantur Ecclesiastica sepultura, vt per Zabar. hic n. 6. Ananiam num. 10. Butr. num. 38. Syluest. verbo sepultura num. 9. Simanch. de Catholicis tit. 18. num. 7. Grillan. de hereticis quest. 9 n. 2. Rojas sing. 181. Castr. de iusta hereticorum punit. lib. 1. c. 18. versat. cum nullus. Spin. in speculo testam. gloss. 1. principali n. 17. Penia in direct. Inquisit. part. 3. schol. 102. vers. sed alterum, Azor. institut. moral. part. 1. lib. 8. cap. 13. quest. 8. vers. sexta. Sanctarell. de heresi cap. 2 §. num. 12. vbi in numeris seqq. agit de excommunicatione text. in cap. 2. hoc tit. lib. 6.

§. Quia verò.

40 Probat hic §. sine superioris licentia nullum posse sibi officium prædicandi assumere, vt pluribus ad id auctoritatibus adductis probare nititur Ludou. Miranda in manuali Prælatorum tom. 1. quest. 50. art. 1. conclus. 1. Camp. nil. in diuersor. iuris Canon. rubr. 12. cap. 1 §. num. 6. cum seqq. vbi num. 7. refert idem esse in Episcopo volente prædicare in aliena diocesi, proindeque teneri habere licentiam ab Episcopo illius diocesis, præcipue si contradiceret, quod etiam tenent Aloyf. Ricciul. in decis. curia Archiep. decis. 180. part. 2. & Steph. Gratian. discept. forens. c. 393 à num. 9. vbi num. 11. dicit priuilegium Episcoporum, vt per vniuersum mundum possint prædicare, iuxta illud Matthæi 9. & Marc. ult. intelligendum, nisi in alienis diocesis prohibeantur ab Episcopis illius loci, quasi potestas prædicandi sic intelligenda in proprio populo, non in alieno, Fusc. de visit. d. 2. cap. 20. n. 21. in fine. Nam in Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 4. decisum est, vt nullus secularis, siue regularis etiam in Ecclesiis suorum Ordinum contradicente Episcopo prædicare præsumat, & ita virtute illius decreti poterit Episcopus interdicare Regulari ne prædicet, etiam non reddita causa, vt decisum attestatur Franc. Leo in thesauro fori Eccles. part. 1. c. 8. n. 9. quod quidem Conc. decretum de non prædicando contradicente Episcopo in Ecclesiis suorum Ordinum intelligendum est de illo tempore, & hora, qua Episcopus prædicare voluerit, aut coram se facere solemniter prædicari, non verò aliàs, ne contradicere videatur alij decreto eiusdem Concil. sess. 5. de reformat. cap. 2. vbi ita habe-

tur, Regulares verò cuiusque ordinis nisi à suis superioribus de vita, moribus, & scientia examinati, & approbati fuerint, ac de eorum licentia etiam in Ecclesia suorum Ordinum prædicare non possint, cum qua licentia personaliter se coram Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere teneantur, antequam prædicare incipiant, In Ecclesiis verò, quæ suorum Ordinum non sunt, ultra licentiam suorum superiorum etiam Episcopi licentiam habere teneantur, sine qua in ipsis Ecclesiis non suorum Ordinum nullo modo prædicare possint, &c. Et ideo censuit Sacra Congregatio Regulares in Ecclesiis suorum Ordinum prædicare volentes non teneri ab Episcopo licentiam obtinere, sed tantum à suis superioribus de moribus & scientia examinari & approbati debere, ac ab eis habere licentiam, & cum ea se personaliter coram Episcopo præsentare, ab eoque benedictionem petere, tamen cum minimè obtinuerint, prout referunt Fr. Emmen. gloss. regul. tom. 3. q. 32. art. 5. Valer. Reginald. d. lib. 18. n. 13. Et licet Pius V. constitutione sua incip. Ad hoc nos de ann. 1571. die verò 23. Septembris Regularibus concesserit, vt irrequisito, & contradicente Episcopo prædicare possint, in multisque aliis Concil. Trident. decretis tam illa constitutione, quam aliis cum ipsis Regularibus dispensauerit, patetque inter eos tam mendicantes, quam non mendicantes eadem priuilegia, & declarationes communicauerit, illa tamen omnia per Greg. XIII. reuocata, & ad terminos iuris, & Concil. Trident. reduca fuerunt constitutione ipsius Gregor. itelip. in tanta rerum, publicata Romæ Kalend. Martij anni 1572. qui quidem Gregor. licet postmodum priuilegia mendicantium confirmauerit cum clausula, nullis contrariis etiam suis obstantibus, in ipsis tamen confirmationis litteris apposita est alia clausula, in quantum decretis Concil. Trident. non sunt contraria, ita quod nec posteriores reconfirmationes reuoluerint, decreta Pij V. in quantum aduersantur Concil. Trident. quam clausulam etiam alij Pontifices in similibus suis confirmationibus semper apponi voluerunt vt ex ipsarum confirmationum tenore recognoscere licet.

Regulares autem, qui in Ecclesia sui Ordinis prædicare audent, non obtenta licentia Episcopi, controuersum fuit à quo esset pena plerumque in quodlibet Sacra Congregatio ita respondit. Congregatio censuit Regulares, qui absque licentia Episcopi prædicauerint in Ecclesiis, quæ suorum Ordinum non sunt, tamen decreto Concil. cap. 2. sess. 5. contrafecerint, non posse tamen puniri ab Episcopo, sed tantum à suis Superioribus regularibus, refert Quaranta in summa Bullar. verbo Priuilegia regularium.

Excommunicationis vinculo innotent.] Notatur ad hoc, quod Episcopus non potest excommunicare Regulares prædicantes sine licentia Ordinarij, vel Sedis Apostol. vt per Simanch. de catholicis. infra tit. 49. Penia in direct. Inquisit. part. 2. cap. 13. c. 40. Zerbola in praxi Episcop. part. 1. verbo excommunicationis causa formalis, §. 5. dub. 4. pag. 139. Cened. præf. lib. 1. quest. 26. num. 12. Valer. Reginald. in praxi fori penit. lib. 18. n. 130. Aldrete de religio disciplina tumida lib. 2. cap. 20.

§. Adiciamus.

Archiepiscopi per se, vel per alias idoneas personas semel in anno debent Parochiam visitare, in qua etiam fama habitare hereticos, & aliquos improbos viros, vel si expedit, totam viciniam compellant iurare vt duos hereticos scierint, vel conuenticula, vel

& moribus decedentes à communi vita, & moribus fidelium, eos Episcopo indicunt, & Episcopus vocet ad se accusatos, qui nisi se purgauerint ab obiecto reatu, vel si post purgationem relabuntur in pristinam perfidiam, puniantur canonicè; si verò obstinate renuerint iurare, ex hoc ipso tanquam hæretici reputentur. Denique Episcopus si in purgando Episcopatu suo ab hæresi negligentes, vel remissus fuerit, cum id certis indicibus apparuerit, ab Episcopatu deponi debet, & aliter idoneus substitui, qui velit, & possit hæresi confundere. Colligunt Doctores in principio tex. citati.

45 Notatur hic §. ad hoc quod in crimine hæresis proceditur per inquisitionem, nulla præcedente infamia, aut diffamatione, vt per Duen. *reg. 298. vers. limitatio nono*, Adre. *de religiosa disciplina tuenda lib. 1. cap. 7. num. 13*. Martin. *Dei. disquisit. magic. lib. 5. quest. 7. pag. mibi 444. concl. 1.* vbi etiam extendit ad crimen læsæ maiestatis, de quo etiam Menoch. *conf. 100. n. 64*. Nauar. *in rubr. de iudic. num. 77*. Decian. *in tract. crimin. lib. 7. cap. 43. num. 8*. Farinac. *in praxi crimin. par. 1. q. 9. num. 14. & 15*.

46 Tres, aut plures boni testimonij viros. Immo sufficient ad conuincendum hæreticum duo testes fide digni, & omni exceptione maiores, vt per Mascard. *de probat. conclus. 855*. Azoued. *l. 1. num. 104. cum segg. tit. 3. lib. 6. noue recopil. Spin. in speculo testament. par. 12. rub. m. 35*. Zerola *in prax. Episcop. par. 1. verbo hæretici §. 20.*

CAP. Sicut in vno XIV. Greg. IX.

1 Aicis cuiuscunque ordinis sint, est interdictum officium prædicandi, quia ordo Doctorum est præcipuus in Ecclesia. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Coll. et. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Host. Butr. Anch. Panorm. Felin. Martin. Socin. Viuian. *in rationali lib. 5. iuris Pontif. pag. 82*. Alagona *in compendio iuris Canonici, pag. 648*. remissuè Ximen. *in concord. par. 1. & 2*.

2 Vide dicta ad cap. cum ex iniuncto 12. num. 3. & 4. sup. hoc tit. & ad cap. responsio 43. num. 2. de sentent. excommunicatus.

SUMMARY.

- 1 Hæretici omnes, qui sunt excommunicati, & damnati ab Ecclesia, brachio seculari tradi, & si sunt clerici, prius degradari debent.
- 2 Verbum, excommunicamus, latam sententiam significat.
- 3 Magistratus secularis quemcunque hæreticum sibi à iudicibus fidei traditum debet ultimo supplicio afficere.
- 4 Hæretici ex generali consuetudine hodie comburi solent, postquam prius strangulantur, nisi pertinaces sint, quia tunc viui comburendi sunt.
- 5 Deprehensi in hæresi illi dicuntur, qui euidencia facti sunt hæretici.
- 6 Deprehensus in generali dicitur, qui in flagranti fuerit captus.
- 7 Carceris pena perpetua quo fuerit, & an sit antiquata, ostenditur.
- 8 Credentes hæreticorum hæretici sunt.

CAP. Excommunicamus. ij. XV.

Hæretici omnes, qui sunt excommunicati, & damnati ab Ecclesia, brachio seculari tradi, & si sunt clerici, prius degradari debent, vt in cap. excommu-

nicamus li. 1. sup. eod. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innocent. Coll. et. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Host. Butr. Anch. Panorm. Felin. Martin. Socin. Viuian. *in rationali lib. 5. iuris Pontif. pag. 82*. Alagona *in compendio iuris Canonici, pag. 648*. remissuè Ximen. *in concord. par. 1. & 2*.

Excommunicationem, de qua in hoc tex. esse latae sententiae asserit Sayr. *in clau. Regia lib. 3. c. 8. n. 25*.

Animaduersione debita puniendi. Querit gloss. hic verbo puniendi, qualiter isti hæretici puniri debent secundum leges postquam per Ecclesiam sunt condemnati, & respondet vltimo supplicio puniri per iudices seculares cum certa distinctione, quam hodie non habere locum refert additio marginalis, aduertens, quod magistratus secularis quemcunque hæreticum sibi à iudicibus fidei traditum debet ultimo supplicio afficere, quod etiam tenent Couar. *lib. 2. variar. cap. 10. num. 10*. Syluest. *verbo hæresis 1. num. 14*. Simanch. *de Catholicis tit. 46. num. 42*. Anton. Gomez *tom. 3. variar. cap. 2. num. 1*. Petr. Gregor. *syntagmatum iuris lib. 33. cap. 8. num. 20*. Afflict. *in consitut. Regni tit. de hæreticis rubr. 1. num. 36*. Albert. *de agnoscendis hæreticis quest. 8. & quest. 34. num. 51*. Castr. *de iusta hæreticorum punis. lib. 1. cap. 9. lib. 2. c. 12*. Valent. *2. disp. 1. quest. 11. punct. 3*. Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 8. cap. 13. quest. vlt. vers. vltima pena*, Menoch. *de arbit. casu 374. num. 1*. Turrian. *de Fide disp. 56. dub. 1*. Soar. *eodem tract. disp. 23. sect. 1*. Sanctarel. *de hæresi cap. 27. num. 3*. Et ex generali omnium consuetudine impij hæretici comburi solent, postquam prius strangulantur, nisi pertinaces sint, quia tunc viui comburendi sunt, vt testantur Couar. *d. num. 10*. Gomez *d. num. 1*. Castr. *d. lib. 2. cap. 12*. Anton. Gom. *var. tom. 3. de delictis cap. 2. num. 1*. Clar. *§. hæresis num. 8*. Ioan. Rojas *sing. 91*. Simanch. *de Catholicis instit. cap. 46. ex num. 4*. & in encheirid. tit. 67. ex numer. 1. Andr. Gam. *de officio, & potest. Legati de latere, lib. 8. ex num. 85*. Sebast. Medic. *in sum. omnium hæresum part. 1. quest. 13*. Anton. Scap. *de iure non scripto lib. 5. cap. 32. num. 8*. Flamin. Chartar. *de execut. sentent. capio bannito cap. fin. num. 451. & seq.* Hieron. Romanus *lib. 1. de Republica Christiana, cap. 20. vers. viene o'e la santa inquisition*, Perez *l. 1. in gloss. con animo pertinace, vers. vltimus etiam dubitatur, tit. 1. lib. 1. Ordin. pag. 21. & l. 3. vers. est alia pena tit. 4. lib. 8. Ordin. pag. 91. & l. 3. vers. queritur præterea, tit. 4. cod. lib. 8. pag. 101*. Spin. *in speculo testam. in gloss. rubr. p. 12. n. 46*. Menoch. *d. casu 374. m. 2*. Cened. *ad Decretal. collect. 55. num. 4*. Decian. *in tract. crimin. lib. 5. cap. 42. num. 4*. Martin. *Dei. disquisit. magic. lib. 5. sect. 16*. optime Sanctarel. *d. cap. 27. num. 4*.

§. Si quis.

Si qui prædicatorum hæreticorum deprehensi volunt redire ad penitentiam, in perpetuo carcere sunt detrahendi. Item credentes erroribus hæreticorum iudicantur hæretici ab Ecclesia. Colligunt Doctores in princ. tex. citati.

Deprehensi. Illi dicuntur deprehensi in hæresi, qui facti euidencia sunt hæretici, puta, quia publicè prædicant hæresim, vel legitima probatione, vel ex sua confessione, vt per Palat. *in cap. per vestras, de donat. inter virum, notab. 3. §. 21. n. 17. & 18*.

Deprehensus in generali dicitur qui in flagranti fuerit captus, vel si delictum fateatur, seu de eo sit legitime conuictus, vel si crimen sit adeo notorium de facto, vt nullus sit inficiationi locus, de quo vide Alex. de Neno *consil. 59. num. 10. in fine*. Bellet. *disquisit. clerical. part. 1. tit. de fauore Clericorum personali, §. 7. num. 4*.

In

7 In perpetuum carcerem detrudantur. J. Olim qui perpetuo detrudantur in carcerem, non solum verbaliter ab Altaris ministerio remouebantur, sed etiam adualiter degradabantur, vt per Albertin. in c. quoniam, num. 55. de heret. lib. 6. Aldrete de religiosa disciplina tuenda lib. 2. cap. 27. num. 15. Hodie tamen id antiquatum est, vt prefati doctores obseruant. Poena illa carceris perpetui grauissima reputatur, & capitali equalis habetur & propterea indicenda non est, nisi pro enormi, & graui delicto. Bernard. & Salzed. in pract. c. 139. Menoch. de arbit. lib. 1. q. 89. Fr. Emission. quast. regul. tom. 2. quast. 22. art. 4.

8 Credentes autem, &c. J. Notatur ad hoc, quod credentes hereticorum heretici sunt, Tolet. lib. 1. cap. 19. Simanch. de Catholicis tit. 15. num. 2. Soar. tom. 5. de censur. disput. 11. sect. 2. num. 5. Sanctarel. de heresi cap. 11. num. 30.

S Y M M A R I U M.

- 1 Heretici adstricti liberantur ab omni obligatione,
- 2 Vasalli liberantur ab omni debito fidelitatis prestando, si ipsi domini manifeste in heresim labantur.
- 3 Filii propter heresim paternam liberantur a patria potestate.
- 4 Filius tenetur prestare alimenta patri heretico.
- 5 Mancipia Christiana ob dominorum heresim libertatem consequuntur, quamuis domini heretici redeant ad fidem.
- 6 Debites sunt liberi a debito soluendo suo creditori heretico.
- 7 Iurans se aliquid soluturum certa die & antequam dies adueniat, si in cuius fauorem est facta promissio, incidit in excommunicationem, an debeat illi fieri solutio, ostenditur.

C A P. Absolutos. XVI. & fin.

- 1 Liberantur ab omni obligatione siue fidelitatis, siue homagij, siue iuramenti, &c. qui in manifestam heresim lapsi tenebantur adstricti. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqui. Innoc. Coll. & Zabarel. Ioan. Andr. Anania, Hostiens. Butr. Anch. Panorm. Felin. Marin. Socin. Cened. collect. 162. Viuiam. in rationali lib. 5. iuris Pontif. pag. 83. Alagona in compendio iuris Canon pag. 648. remissioe Ximen. in concord. p. 1. & 2.
- 2 Hanc eandem concl. ex hoc text. desumunt Perez. l. 1. ver. unde quam cito aliquis, tit. 4. l. 8. Ordin. pag. 138. Penia in direct. Inquisit. par. 3. schol. 159. alias comment. 168. Simanch. de Catholicis instit. cap. 46. ex num. 73 & cap. 23. num. 11. & in enchirid. tit. 21. num. 9. Ioseph. Stephan. in tract. de potestate coactiua Romani Pont. cap. 12. num. 17. Ioan. Rojas sing. 212. Lael. de Zanchis de privileg. Eccles. priuileg. 143. num. 15. Conrad. Brun. de heret. lib. 4. cap. 14. Paul. Layman in Theologia moral. lib. 2. tract. 1. cap. 16. num. 4. vers. sexto. Gutier. canonicar. lib. 1. cap. 1. a num. 18. Cened. ad Decretal. collect. 162. n. 1.
- 3 Et totius obsequij. J. Ergo filij propter heresim paternam liberantur a patria potestate, ac sui iuris fiunt, statim ante vllam sententiam criminis declaratoriam, de quo plures citat DD. Cened. d. collect. 162. num. 2. quibus adde Molin. de iustit. tract. 2. disput. 9. vers. ab hac reg. & disput. 229. in tercio modo liberationis a patria potestate, Sayr. in clau. Regia lib. 3. cap. 9. num. 30. & lib. 9. cap. 7. num. 7. Lessius de iustit. lib. 2. c. 3. dub. 5. num. 23. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 2. cap. 22. quast. 6. Rebel. de obligat. iust. par. 1. lib. 1. quast. 7. sect. 2. num. 23. Sanch. in precepta Deca lib. 1. cap. 24. a num. 5. Sanctarel. de heresi cap. 37. num. 1. Quod autem filius teneatur

prestare alimenta patri heretico, tenent Lara in l. si quis a liberis, §. est impubes, num. 10. ff. de liberis agnoscendis, Surd. de alimen. tit. 7. quast. 14. n. 29. cum segg. Sanch. d. c. 24. n. 7. & plures alij quos refert, & sequitur Sanctarel. d. tract. de heresi cap. 37. num. 2. quicquid in contrarium velint Bald. in authen. bona damnatorum num. 4. C. de bonis damnatorum, Tiraq. de retrah. d. 1. §. 1. glof. 9. num. 72. Palar. in repetit. rubr. de donat. inter viros §. 64. num. 13.

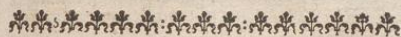
Sic etiam mancipia Christiana ob dominorum heresim libertatem consequi, tenent Simanch. de Catholicis tit. 61. n. 8. Castt. lib. 2. de iusta hereticorum puni. c. 7. lo. Rojas sing. 76. Dec. in tr. crimin. lib. 5. c. 44. n. 42. Pennia in direct. Inquisit. par. 3. quast. 119. comment. 161. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 40. Valquez 1. 2. disp. 159. cap. 2. num. 19 & disp. 172. cap. 3. num. 15. Azor. instit. moral. par. 1. lib. 3. cap. 12. quast. 7 & lib. 5. cap. 7. quast. 1. Sanch. d. cap. 24. n. 10. cum segg. Paul. Comitol. instit. moral. lib. 3. quast. 43. ad finem Valet. Reginald. in puni. fori penit. lib. 1. 7. num. 6. vers. secundum. Farinac. de heresi quast. 197. num. 30. Sanctarel. eodem tract. c. 37. num. 1. vbi cum Molin. Sanch. & Farinac. citatis locis amplius dicta mancipia fieri ita libera vt quamuis heretici redeunt ad fidem bona restituantur liberalitate Principis, minime propterea admittitur libertas a predictis mancipiis, additque mancipia, quae Christi fidem non habent, ob heresim domini non acquirere libertatem, sed cum aliis bonis delinquentis transire in fideum.

In glof. Aliquo pacto. ibi, ergo si sub pauca, &c. J. Notatur ad hoc, quod debitores sunt liberi a debito soluendo suo creditori heretico, vt per Abb. hic num. 1. Ananiam in princip. Butr. num. 3. Socin. in princip. Zabarel. num. 1. refert, & sequitur Sanctarel. d. heresi cap. 37. num. 4. vbi dicit hoc verum esse, quamuis debitor inrauerit se suo tempore soluturum, addens requiri sententiam declaratoriam antequam debitores liberentur ab obligatione soluendi debita creditoribus hereticis, & citat Butr. conf. 14. num. 18. cum segg. lib. 1. Anst. d. par. 1. lib. 8. c. 13. quast. 2. Sanch. d. c. 24. num. 1. Quodam liberatio debitorum ab obligatione soluendi debita creditoribus hereticis, non propterea fit, vt debitores ea debita sibi acquirit, sed solum, vt non teneantur ea soluere creditoribus hereticis, sed filio, cui eorum actiones omnes competunt, vt sententia videntur Sanchez d. cap. 24. numero 8. Bec. de Fidei cap. 16. quast. 2. numero 16. Sanctarel. d. op. 37. num. 5.

Vtrum autem, quando quis iurauit se aliquid soluturum certa die, & antequam dies adueniat is, in cuius fauorem est facta promissio, incidit in excommunicationem, debebat illi fieri solutio: res sunt opinioniones, vna est huius glof. asserentis non esse faciendam, quam etiam tenent Hostiens. in cap. vortian. de dolo, & contumacia, vbi Butr. num. 24. Vgol. de censur. tab. 2. c. 20. §. 2. num. 3. Bald. in cap. intelleximus, num. 3. de iudic. Altera sententia est Innoc. in d. cap. vortian. asserentis in his terminis solutionem excommunicationis esse faciendam excommunicatione non obstante, quam teneant Syluest. in summa verbo excommunicationis §. quast. 12. Soar. tom. 5. de censur. disp. 15. sect. 8. num. 1. Bonac. eod. tract. disp. 2. quast. 2. punct. 6. §. 2. num. 1. §. vers. ex quo patet. Tertia denique opinio habet pecunias non esse soluendas excommunicato, sed deponendum apud eadem sacram, vel personam fidei, & facultatis idoneam ad effectum, vt excommunicato solgatur postquam beneficium absolutionis fuerit assecutus, ita glof. verbo confitit. in cap. noi. Sanctorum, 15. quast. 6. Felin. hic in fine, & in cap. inter alia, num. 4. de sentent. excommunicat. Abb. in c. si quis num. 5. eod. tit. & in cap. vortian.

veritatis num. 39. de dolo, & contumacia, Anania hic n. 5. & hanc opinionem veriorum, & receptiorem esse proficitur Anton. Ricciul. de iure person. extra gremium Ecclesie existens. lib. 4. cap. 56. num. 12. ex ea ratione, quia quamvis promissio restringatur ad licita, cap. quanto, & cap. quoniam, de iureiuran. tamen iurisdictionis religio obligat nos ad observantiam saltem de facto eo modo, quo servari potest citra peccatum, cap. debitorum de iureiuran. per depositum autem inducitur observantia, saltem per aequipollens, nec requirit communicationem.

De Schismaticis, & Ordinatis ab eis

TIT. VIII.

SYMMARIUM.

- 1 Doctores referuntur super hanc rub. scribentes.
- 2 Schismaticorum materia ubi tractetur, ostenditur.
- 3 Schisma Græca vox, quæ Latine scissuram significat.
- 4 Schisma definitur ut sit divisio per quam quis se ab unitate Ecclesie separat.
- 5 Schisma in quo differat à crimine hæresis ostenditur.
- 6 Schisma datur quoties temere quis desinit summo Pont. obedi. & secus si data legitima causa.
- 7 Schismaticus quando hereticus formaliter dicendus sit, ostenditur.
- 8 Schismatis ratio consistit in ea inobedientia quæ habet annexam rebellionem in Pontificem ex parte sui officij.

SUPER hanc rub. scripserunt Zabarel, Ioan. And. Aretin. Anchar. Felin. Marin. Socin. Panorm. Butr. Petr. de Rauena compendio iuris Canon. Martin. Mesnart. in epitome Decretal. fol. 181. Daniel. Venator. in analysi methodica iuris Pontificij à pag. 628. Goffred. & Hostiens. in sum. huius tit. Alexand. Cassan. & Anastas. Cernon. in paratitulis ad quinque libros Decretal. Barthol. Carthag. in exposit. titulum iuris Canon. Lancel. in instit. ejusdem iuris. Canis. in sum. ejusdem iuris, novissimè Ioan. Honor. lib. 5. sum. in decretal. omnes sub hoc tit.

- De materia tit. vide Simanch. de catholicis institut. tit. 58. & in enchiridion. tit. de schismat. Bernard. & Salzed. in pract. 115. Vgolin. de irregul. cap. 36. §. 3. & de censuris Papæ reservatis part. 2. c. 1. vers. nec non schismaticos, Petr. de Ledesma in summa tom. 2. tract. 3. cap. 12. concl. 3. cum seqq. Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 60. cum seqq. Valent. tom. 3. disp. 3. quest. 15. Azor. institut. moral. part. 1. lib. 8. cap. 20. Sanch. in præcept. Decal. lib. 2. c. 36. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 17. cap. 12. num. 111. cum seqq. Anton. de Soula in relect. de censur. Bullæ Cœna cap. 2. disp. 18. Anton. Ricciul. de iure person. extra gremium Ecclesie existentium lib. 9. Sanctarel. in tract. de hæres. cap. 43. Paul. Laymann. in sum. Theologia lib. 2. tract. 3. cap. 11.
- Schisma Græca vox est, quæ latine scissuram significat, c. schisma 27. quest. 1. Diffinitur autem à S. Thom. 2.2. quest. 39. art. 1. ut sit divisio per quam quis se ab unitate Ecclesie separat in quantum Ecclesia est quoddam corpus mysticum ex vniuersis fidelibus, & Romano Pont. tanquam capite constans, sequuntur & latè explicant Sanch. in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 36. num. 1. Ricciul. de iure personarum extra gremium Ecclesie existent. lib. 9. cap. 1. ex num. 5. Differt autem schisma essentialiter à crimine hæresis, sicut &

schismaticus ab hæretico, nam schisma in hac materia natura sua solum importat separationem, seu diuisionem temere factam ab Ecclesie unitate, secundum quod non Fidei, sed charitati opponitur, quæ fideles tanquam membra Ecclesie inter se unita reperiuntur respectu Pontificis, cui tanquam Ecclesie capiti tenentur obedire, Extraneag. vnam sanctam, de maiorit. Hostiens. in sum. de schismat. constat ex c. loquitur. cap. alienum 24. quest. 1. cap. vnic. in princ. hoc tit. lib. 6. probauitque D. Hieron. in epist. 1. Pauli ad Timoth. c. 3. cuius auctoritas refertur à Gratiano in cap. inter hæresim 24. quest. 3. vnde fit ut omnis hæreticus à fortiori sit schismaticus, dum pertinaciter errans contra Fidem diuidit se ipsum ab Ecclesie unitate, ut S. Thom. & ceteri Doctores agnoscunt.

Dixi schisma dari quoties temere quis desinit summo Pont. obedire, quia secus erit data legitima causa, veluti si ignorantia facti detur circa obedientiam præstandam propter ambiguum de ipso & alio in simul factam electionem, prout contigit tempore Urbani VI. tunc enim cum utrique insimul obediendum non sit, quia Ecclesia non diuiditur, eademque est, & semper fuit, ut ex Cantic. constat ibi, vna est columba mea, perfecta mea, &c. & ex Paulo ad Ephes. cap. 4. vnum corpus, vnus spiritus, vnus Dominus, vna Fides, vnum Baptisma, habetur in cap. hanc regulam 1. quest. 1. d. cap. loquitur 24. q. 1. vnum enim est ouile, & vnus Pastor, ex Ioan. cap. 10. tantum obediendum erit illi, qui verus Pontifex & Christi vicarius declaratus fuerit à Concilio generali, ad quod eo casu recurrendum est, ex text. celebri in cap. si duo forte contra fas 79. dist. vbi gloss. singularis per Abb. in cap. quia diligentia, num. 3. de elect. & in cap. licet de vitanda, eod. tit. Roias de hæres. part. 2. num. 519. Nec schismaticus dicendus erit qui sub tali dubio Pontifici obedientiam denegauerit, arg. text. in cap. factus 7. quest. 1. gloss. verbo qui verò in cap. 1. 24. quest. 1. singularis per Abb. in d. cap. quia diligentia num. 2. tradunt Paul. Griland. de hæres. quest. 2. Ludouic. Gatter. in simili tract. in §. Circa num. 57. Simanch. de Cathol. instit. cap. 58. n. 9. Clar. §. fin. q. 77. eol. pen.

Dixi hoc crimen de se, & natura sua importare hæresim, quia secus erit si sub eadem separatione, seu diuisione ab unitate Ecclesie inuoluatur aliquis error intellectus, veluti si talis putet se iuste facere, tunc enim hæreticus formaliter dicendus erit, arg. text. in Clem. vnic. §. sanè, de vniuersis, iuncta Clem. ad nostram, de hæres. tex. sic intelligendus in cap. 1. hoc tit. vbi de hæresiarichis, & schismaticis insimul fit mentio, resoluit Simanch. vbi sup. num. 4. & in praxi hæresior. c. 5.

Dixi à capite separati, ut intelligamus rationem schismatis non consistere in quacunque Papæ inobedientia (aliàs quandocunque transgredereetur præceptum Ecclesie incideret in schisma) sed in ea inobedientia, quæ habet annexam rebellionem in Pontificem non ex parte rei præceptæ, sed ex parte officij ipsius Pontificis, nempe quando quis recusat subesse Pontifici vti capiti Ecclesie, & sic ratione officij quo fungitur, Valent. 2.2. disp. 3. quest. 15. puncto 1. Vgolin. de censur. Papæ reservatis, part. 2. c. 1. vers. nec non schismaticos §. 1. num. 4. Azor. instit. moral. part. 1. lib. 8. cap. 20. quest. 4. Sanch. in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 36. sub num. 3.

SYMMARIUM.

- 1 Ordinationes, beneficiorum collationes, & ecclesiasticarum rerum alienationes per schismaticos factæ, sunt irritæ, & à dignitate & Ordine suspenduntur qui schisma tenere nunt.
- 2 Schisma